

A photograph of a harbor scene with several sailboats. The central sailboat has a white sail with red text: 'FAREAST 28R' at the top, 'SWE 317' in the middle, and 'Picasso' and '209' on the hull. To its right, another sailboat has 'SWE 100' on its sail. In the background, there are multi-story residential buildings and a blue sky with scattered clouds. A small boat with a Swedish flag is visible on the left.

NACKA KOMMUN PLAN FÖR BÅT- OCH KUSTLIV

Antagandehandling 25 augusti 2026

FÖRORD

Närheten till vatten är en av Nackas tillgångar och en viktig del av kommunens identitet. En lång kustlinje, ett rikt båtliv och närheten till Stockholms skärgård ger oss förutsättningar att utveckla ett levande, tillgängligt och hållbart kustliv för dagens och morgondagens Nackabor.

Plan för båt- och kustliv tar ett samlat grepp om hur vi vill att båt- och kustlivet ska utvecklas framåt. Det framtida Nacka utgör porten till skärgården, det är enkelt att resa, vistas och mötas vid vattnet, och ett rikt kustnära friluftsliv samsas med ett växande näringsliv och höga miljöambitioner.

Planen bygger på dialog med föreningsliv, båtaktörer och näringsliv samt kommunens övergripande mål om en attraktiv och hållbar livsmiljö. Den speglar också en tydlig riktning: fler ska få möjlighet att ta del av båtlivet, tillgängligheten till vatten ska stärkas och kollektivtrafiken till sjöss ska utvecklas som en självklar del i transportsystemet. Samtidigt är vår utgångspunkt att utveckling ska ske med stor respekt för natur-, miljö- och kulturvärden. Ett hållbart båt- och kustliv kräver samverkan mellan många aktörer och ett gemensamt ansvarstagande från kommunen till föreningar, företag och invånare.

Natur- och trafiknämnden ser denna plan som ett viktigt steg i att långsiktigt utveckla Nackas blå struktur. Genom tydliga prioriteringar, fortsatt dialog, samverkan och konkreta åtgärder skapar vi förutsättningar för ett kustliv som är inkluderande, tryggt och levande året runt.

Peter Zethraeus

Ordförande i natur- och trafiknämnden (M)
Nacka kommun

Helena Håkansson

Förtroendevald (L)
Nacka kommun

INNEHÅLL

FÖRORD	2	TILLGÄNGLIGHET TILL VATTEN	32
INLEDNING	4	Nuläge och pågående insatser	32
Bakgrund, mål och syfte	4	Utvecklingsförslag - allmänna	48
Vision	6	Utvecklingsförslag - platsspecifika	49
BÅTLIV	8	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UTVECKLING	50
Nuläge och pågående insatser	8	KÄLLOR OCH HÄNVISNINGAR	58
Båtlivet i Nacka	12		
Utvecklingsförslag	18		
KOLLEKTIVTRAFIK TILL SJÖSS	20		
Nuläge och pågående insatser	20		
Utvecklingsförslag	29		

INLEDNING

Närheten till vatten är en av Nackas största kvaliteter och bidrar till ett omfattande och varierat båtliv med stark tradition. För många Nackabor är tillgång till kust och vatten en betydelsefull del av valet att bo i kommunen.

BAKGRUND, MÅL OCH SYFTE

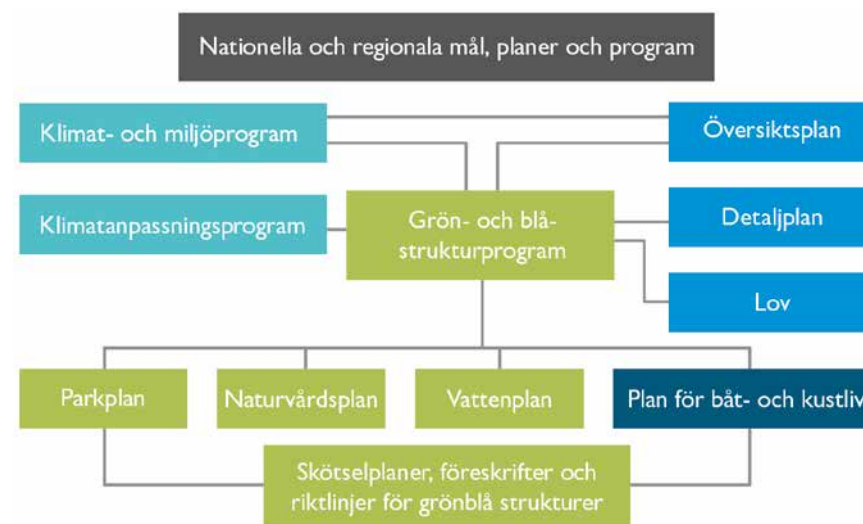
Båtlivet är starkt i Nacka och båtklubbar, seglarskolor samt andra vattenanknutna verksamheter bidrar till ett rikt friluftsliv och social gemenskap. Genom strandpromenader, badplatser, sjösättningsramper, och andra kommunala anläggningar ges allmänheten god tillgång till vattnet. Kommunens läge möjliggör också kollektivtrafik till sjöss och Trafikförvaltningen (Region Stockholm) ansvarar för dess planering och drift och det innebär att kommunen har begränsad rådighet över denna trafik.

Plan för båt- och kustliv ger en fördjupad och konkret inriktning för utvecklingen av kommunens blåstruktur, med fokus på båtliv, kollektivtrafik till sjöss och tillgänglighet till vatten. Planens visioner och utvecklingsförslag tar sin utgångspunkt i följande strategier ur kommunens översiktsplan: Dynamiskt näringsliv och god service, Sammanlänkande och framkomlig, Upplevelserik och hälsofrämjande samt Livskraftig natur- och vattenmiljö. Den bygger även på dialog med föreningsliv och näringslivs samt beaktar Nackas näringslivsstrategi. Eftersom kollektivtrafiken till sjöss bedrivs av Trafikförvaltningen, knyter planen också an till regionens mål inom detta område. Planens utvecklingsförslag beaktar dessutom klimat- och miljöprogrammets inriktning mot minskade utsläpp, ökad cirkularitet och minskad förekomst av skadliga ämnen. Tillsammans med naturvårdsplan, vattenplan och parkplan bidrar plan för båt- och kustliv till en samlad helhetsbild av hur kommunens grön- och blåstruktur ska bevaras, utvecklas och förvaltas.

Uppdraget att ta fram styrdokumentet beslutades som ett politiskt uppdrag i mål och budget för perioden 2025–2027 och i inledningen av arbetet

klargjordes syftet med dokumentet och att det som fördjupning av grön- och blåstrukturprogrammet inordnar sig i styrdokumentens hierarki genom att benämnas plan i stället för program.

” Natur- och trafiknämnden får i uppdrag att ta fram ett program för båt- och kustlivet i Nacka med dels en sammanställning över de insatser som görs med bryggor, båtplatser, strandpromenader, kollektivtrafik med båt och annan marin verksamhet dels visioner framåt för hur kust- och båtlivet ska kunna utvecklas.

Figur 1: Styrdokument i Nacka kommun

Läsanvisningar

Plan för båt- och kustliv har ett inledande kapitel som sätter den i regionalt och kommunalt sammanhang med en övergripande visioner för båt- och kustlivet i Nacka fram till 2050. I enlighet med det politiska uppdraget delas planen sedan in i tre huvudkapitel: Båtliv, Kollektivtrafik till sjöss och Tillgänglighet till vatten. I kapitlen beskrivs nuläge och de pågående insatser som kommunen gör idag inom respektive område samt förslag på utveckling framåt. Planen avslutas med ett kapitel som beskriver de förutsättningar som finns för utvecklingen däribland natur- och kulturvärden, detaljplaner och miljöaspekter. Till plan för båt- och kustliv finns en bilaga som inte har beslutats politiskt. Den innehåller analys och fördjupning kring de olika linjeförslagen i kapitlet kollektivtrafik till sjöss.

Avgränsningar

Kapitlen om Båtliv samt Kollektivtrafik till sjöss begränsas till det som sker utmed kusten. Kapitlet Tillgänglighet till vatten, där friluftsliv, badplatser och strandpromenader ingår, omfattar även de aktiviteter som är knutna till sjöar i Nacka. Det ger en helhetsbild över kommunens anläggningar och friluftsutbud kopplat till vatten.

Genomförande av planen

Prioritering: Plan för båt- och kustliv är ett strategiskt dokument som aktualiseras varje mandatperiod och genomförs i samband med planering, investering, reinvestering samt skötsel av anläggningar. De utvecklingsförslag som presenteras konkretiseras genom en åtgärdsplan där ansvar, prioriteringar och tidplan tydliggörs. Åtgärdsplanen utgör även underlag för natur- och trafiknämndens beslut om framtida satsningar och genomförda åtgärder följs årligen upp i nämnden. Ökade förvaltningskostnader relaterade till tillkommande anläggningar och utökat uppdrag budgeteras för inom berörda verksamheter.

Ansvarsfördelning: De åtgärder som föreslås i planen innefattar flera nämnders ansvarsområde och genomförandet kommer därför behöva fördelas på en-

heter inom dessa nämnder. Natur- och trafiknämnden beslutar om frågor kring kommunala anläggningar som exempelvis strandpromenader och badplatser samt möjliggörande av kollektivtrafik till sjöss med både planering och utveckling samt långsiktig förvaltning. Kommunstyrelsen beslutar om tomträtter, arrende och andra nyttjanderätter på kommunala mark- och vattenfastigheter. Inom den processen ingår såväl markförvärv, försäljning samt uppföljning och omförhandling av befintliga avtal.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden och kommunfullmäktige beslutar om detaljplanläggning och delar av planens vision och utvecklingsförslag behöver prövas inom ramen för den processen. I samband med framtagande av nya detaljplaner prövas utbyggnad av anläggningar för såväl kollektivtrafik, föreningsverksamhet och kommunala friluftsanläggningar. Det kan initieras av exempelvis en befintlig verksamhetsutövare eller förening men även av kommunen själv. Genomförandet ska ske utifrån den ordinarie processen för planbesked genom att representanter från enheter knutna till kommunstyrelsen eller natur- och trafiknämnden bevakar frågan. För att uppnå syftet med plan för båt- och kustliv är det väsentligt att det sker i ett tidigt skede i detaljplaneprocessen.

Myndighetsutövning ingår också i miljö- och stadsbyggnadsnämndens ansvar och genom den sker såväl tillsyn som rådgivning till exempelvis båtklubbar och varv samt lovprövning enligt plan- och bygglagen samt miljöbalken. Samordning kring dessa frågor inom kommunen är viktigt för att uppnå kommunens mål om att ha Sveriges bästa serviceinriktade myndighetsutövning gentemot företag.

Underlag för vision

Under arbetet med planen genomförde Nacka kommun en workshop där cirka 20 aktörer från bland annat båtklubbar, båtvarv, marinor, samt seglings- och kajakföreningar deltog. Syftet var att fånga upp erfarenheter, behov och utvecklingsmöjligheter för framtidens båt- och kustliv i Nacka. En enkät skickades också till näringslivet. Synpunkterna från dialogerna har varit ett viktigt

underlag i arbetet med att ta fram planens vision. Visionen är även baserad på föreningsdialog från arbetet med naturvårdsplan och grön- och blåstrukturprogram samt inriktningsmål från kommunens klimat- och miljöprogram. Det har även skett kontinuerlig dialog med Trafikförvaltningen för att förankra idéer kopplat till framtidens kollektivtrafik till sjöss för både pendelbåt- och skärgårdstrafik.

VISION

Visionen ger en övergripande och långsiktig målbild av ett önskat framtida tillstånd. Den anger riktningen för utvecklingen och ligger till grund för konkreta strategier och åtgärder. Visionen är framåtblickande och vägledande snarare än detaljerad. I planen för båt- och kustliv skapar visionen en röd tråd och underlättar avvägningar mellan olika intressen. Begreppet kustliv innefattar anläggningar för bad, strandpromenader och friluftsverksamhet vid vatten.

- Nacka utgör porten till skärgården med en levande besöksnäring året om.
- God kollektivtrafik till sjöss möjliggör attraktiv arbetspendling och rekreationsresor.
- Genom samverkan med föreningar och näringsliv bidrar kommunen till platsutveckling, gemenskap och kunskapsutbyte.
- Nacka erbjuder ett inkluderande, tillgängligt och tryggt kustliv där allmänhetens tillgång till vattnet och fritidsbåtsverksamhet samspelar på ett balanserat sätt.
- Båt- och kustlivet utvecklas med klimat- och miljö i framkant genom hållbara drivmedel och en hållbar miljöinfrastruktur.

Porten till skärgården

Nacka är sällan slutdestination för det rekreativa båtlivet – många söker sig vidare ut i ytterskärgården, men kommunen utgör en viktig port till Stockholms skärgård. På väg ut angör skärgårdstrafiken bland annat bryggorna Nacka strand, Hasseludden och Saltsjöbaden. Nacka strand är också en betydelsefull bytespunkt med stor utvecklingspotential för pendelbåt och skärgårdstrafik.

Ett levande båt- och kustliv stärker Nackas attraktionskraft och identitet som mötesplatsen mellan storstad och skärgård. Det skapar samtidigt goda förutsättningar för en växande besöksnäring och en förlängd turistsäsong. Nackas läge i en av världens mest uppskattade skärgårdar ger också möjligheter att attrahera såväl nationella som internationella besökare, med efterfrågan på hamnar, gästbryggor och vattennära aktiviteter.

Ett exempel är Stockholm Archipelago Trail – en vandringsled som sträcker sig över ett 20-tal öar och där en delsträcka av leden har sin start i Saltsjöbaden. Vid Saltsjöbadens brygga finns en informationsskylt som lyfter fram både leden och Nackas roll i skärgården.

Båtturismen bidrar också till ökad lokal konsumtion och stärker underlaget för restauranger, service, boende och hamnverksamheter. Den skapar möjligheter att utveckla nya upplevelser, såsom uthyrning, guidade turer samt natur- och kulturaktiviteter. Genom att attrahera besökare året om kan besöksflöden jämnas ut, vilket ger ett mer effektivt nyttjande av infrastruktur och resurser. Satsningar på kustmiljöer, hamnar och leder gynnar både invånare och besökare och bidrar därmed till såväl lokal platsutveckling som långsiktig samhällsutveckling.

Kvarnholmen

Michael Lemmel, projektledare Stockholm Archipelago Trail och Elin Fransson, näringslivsutvecklare Nacka kommun

BÅTLIV

Nacka erbjuder ett inkluderande, tillgängligt och tryggt båt- och kustliv där fritidsbåtsverksamhet bidrar till gemenskap, rekreation och kunskapsutbyte. Kustlivet ger också underlag för platsutveckling inom företags- och besöksnäringen. Utvecklingen sker med klimat och miljö i framkant.

NULÄGE OCH PÅGÅENDE INSATSER

Enligt Transportstyrelsens båtlivsundersökning år 2025 finns strax under 1,5 miljoner fritidsbåtar i Sverige, varav omkring 1,3 miljoner uppskattas vara sjödugliga. Undersökningen visar också ett ökat stöd för skärpta regler inom båtlivet, exempelvis krav på förarintyg och åldersgräns för att framföra snabba båtar. Dialogen med båtaktörer i Nacka bekräftar resultaten i den nationella undersökningen varav några är listade nedan:

- 19 procent av hushållen äger minst en fritidsbåt.
- 36 procent i åldern 20–74 år har vistats i en fritidsbåt under de senaste tolv månaderna, vilket motsvarar 3,8 miljoner människor. Det är en tydlig ökning jämfört med undersökningarna från 2015 och 2020.
- 23 procent är medlemmar i en klubb eller förening.
- 38 procent anger att skälet till att inte äga båt är att intresset saknas. Andra orsaker är ekonomi, tidsbrist eller känslan av att båtägande innebär mycket arbete.
- Undersökningen visar att det framför allt är frihets- och naturupplevelsen som värderas högst. Antalet utländska båtturister, särskilt från Danmark, Tyskland och Nederländerna, har ökat under de senaste åren.
- Transportstyrelsens olycksstatistik visar att omkring 20 personer i genomsnitt omkommer varje år i fritidsbåtsolyckor i Sverige. Den vanligaste dödsorsaken är drunkning.

Dialog med båtaktörer

Vid den workshop som kommunen genomförde med båtklubbar, bryggföreningar, båtvarv, marinor, samt seglings- och kajakföreningar framkom att efterfrågan på båt- och vinteruppläggningsplatser är fortsatt stor. Köer till båtplats förekommer, och brist på mark för vinteruppställning och parkering lyftes som återkommande utmaningar.

De viktigaste frågorna som framkom i dialogen var:

- Behov av fler båtplatser och vinteruppläggningsytor.
- Vikten av att bevara varvs- och serviceytor.
- Behov av bättre miljöinfrastruktur, såsom båtbottentvättar och sugtömningsstationer för toalettavfall.
- Behov av trygga och långsiktiga arrenden för båtklubbar.
- Förbättrad samordning mellan kommunens verksamheter.
- Fler barn och unga ska ges möjlighet att prova båtliv.

Restaurangholmen, Saltsjöbaden

Näringslivsdialog

För att fånga upp synpunkter från näringslivet skickades en enkät ut till olika verksamhetsutövare inom båt- och turistbranschen, bland annat till sjökrogar, konferensanläggningar, elmotortillverkare, uthyrare av båtar och kajaker, fastighetsutvecklare samt marinor och varv. I enkäten ställdes frågor om marknadsläge, trender, miljökrav, utvecklingsmöjligheter samt Nackas varumärke som porten till skärgården och besöksdestination.

Svarsfrekvensen var låg, men inkluderade representanter från flera branscher. Svaren överensstämde med det som framkom i dialogen med båtaktörer. Nedan listas det som var specifikt framträdande i denna dialog.

- Tydliga och förutsägbara regelverk (miljö, buller, elinstallationer, markanvändning).
- Kompetensutveckling inom hållbar turism och miljöcertifieringar.
- Fler publika, välkomnande och hållbara kustmiljöer, såsom gästhamnar, restauranger och aktivitetsnav.
- Synliggöra turistutbudet och stärkt samverkan mellan aktörer.
- Bättre pendelbåtstrafik och annan kollektivtrafik till kustnära platser.
- Möjligheter att testa och utveckla ny teknik, särskilt inom eldrift.
- Laddinfrastruktur för elbåtar och utveckling av smarta digitala tjänster.
- Utveckling av nav för friluftsliv med en kombination av båtliv, bad, natur och service.

Pågående insatser

Kommunen verkar redan idag för ett inkluderande, tillgängligt och tryggt båt- och kustliv genom åtgärder riktade till båtlivets olika utövare. Det innefattar såväl reglering och information som viss kommunal service. Nedan redovisas pågående åtgärder och prioriteringar.

- Kommunen upprättar arrendeavtal med båtklubbar med en arrendetid om 20 år och en fastställd avgift per båtplats och år, i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer för båtklubbsarrenden.
- En grön bilaga erbjuder båtklubbar inom kommunala arrendeområden och syftar till att uppmuntra arrendatorer att uppfylla miljö- och hållbarhetskrav utöver gällande lagstiftning.
- Arrendatorer inom kommunala arrendeområden ska upprätta kölistor där närboende och Nackabor ges förtur vid tilldelning av båtplatser.
- Andrahandsuthyrning av båtplatser inom kommunala arrendeområden tillåts inte.
- Vid fördelning av båtplatser inom kommunala arrendeområden bör personer som saknar båtplats i Nacka prioriteras, i syfte att ge fler invånare möjlighet till båtplats.
- Områden för båtklubbar och bryggföreningar på kommunalt vatten är i regel tillgängliga för allmänheten att beträda.
- I områden som enligt detaljplan är avsedda för bryggor ska gemensamma lösningar och verksamheter som möjliggör nyttjande för flera prioriteras framför enskilda privata anläggningar.
- Kommunen utreder och tillskapar fler båtplatser och anläggningar för båtlivet genom utveckling av befintliga arrendeområden samt nya lägen där det är möjligt.
- Kommunen underhåller kommunala båtramper.
- Kommunen arbetar för att utveckla båtlivet med helhetssyn, i takt med ny kunskap, förändrade behov och ny teknik genom att främja miljöanpassade och tekniska lösningar såsom laddinfrastruktur.

- Kommunen informerar om båtliv och båtvård, inklusive checklistor, på kommunens hemsida. Kommunens tillsynsmyndighet svarar även på frågor om båtliv.
- Kommunen tillhandahåller information om lagstiftning och föreskrifter samt ger råd om hur båtklubbar kan minska klimat- och miljöpåverkan.
- Vid planläggning utformar kommunen planbestämmelser som möjliggör verksamheter kopplade till båt- och kustliv.
- Kommunen har en aktiv roll i att identifiera aktörer och möjliggöra etablering av varvs -och båtverksamhet inom kommunala fastigheter.
- Båtplatser och rekreationsanläggningar såsom strandpromenader, badplatser och allmänna bryggor planeras och utvecklas inom ramen för nya detaljplaner, exempelvis i Sydöstra Boo, Kvarnholmen, Gäddviken och Moranviken.

Velamsunds båtklubb

BÅTLIVET I NACKA

Kommunens arbete med båtlivet utgår från inriktningen i översiktsplanen och grön- och blåstrukturprogrammet, där fritidsbåtlivet lyfts fram som betydelsefullt för Nacka. Samtidigt kräver utveckling av båtplatser, uppläggningsplatser, parkering och övriga anläggningar fördjupade utredningar och avvägningar mellan olika intressen.

Nacka ska erbjuda ett inkluderande, tillgängligt och tryggt båtliv där fritidsbåtsverksamhet, naturvärden och allmänhetens intressen samspelar. Ett hållbart båtliv förutsätter insatser från flera aktörer. Kommunen behöver, tillsammans med berörda myndigheter, organisationer, företag inom båtlivet, föreningar och akademiska aktörer, bidra inom sina respektive ansvarsområden till utvecklingen av ett långsiktigt hållbart båtliv. Även enskilda båtägare och medborgare har en viktig roll genom att fatta medvetna beslut och bidra till ett ansvarsfullt nyttjande av natur och resurser. Ett levande båtliv i Nacka bygger på en balans mellan aktivitet, tillgänglighet och hänsyn.

Genom god planering, hållbara lösningar och ett gemensamt ansvarstagande kan kust- och vattenmiljöerna utvecklas till öppna, trygga och attraktiva mötesplatser – till glädje för både dagens invånare och kommande generationer.

Inkluderande och tillgängligt båtliv

Ett framtida båtliv ska vara tillgängligt och inkluderande för alla invånare. I dag deltar olika grupper i båtlivet i varierande utsträckning, och fler invånare, oavsett kön, ålder, funktionsförmåga, boendeform eller ekonomiska förutsättningar, bör ges möjlighet att uppleva och utöva båtliv. I dialogen med båtaktörer lyftes särskilt vikten av att integrera båtlivet i skolans verksamhet, exempelvis genom att låta alla skolbarn prova på att paddla eller segla. Detta är en viktig investering i framtidens friluftsliv och i en bredare vattenvana hos kommande generationer. Hamnar och anläggningar behöver också i större utsträckning utformas så att de är tillgängliga för personer med funktionsvariation. På så sätt kan fler invånare ta del av Nackas vattenmiljöer och ett rikt båtliv. Delningstjänster, såsom båtpooler och uthyrning, kan bidra till att sänka trösklarna till båtlivet och samtidigt minska miljöpåverkan genom att fler delar på samma resurser.

Stiftelsen Skota Hem möjliggör segling för barn och vuxna med funktionsvariationer.

Tryggt och levande båtliv

Ett levande båtliv innebär att vattenmiljöerna används, upplevs och delas av många. Ett varierat utbud av verksamheter, tillsammans med en aktiv och medveten planering, skapar förutsättningar för ett rikt båtliv. Aktiva båtklubbar, seglarskolor, föreningar och företag inom båtlivet skapar rörelse, gemenskap och möjligheter för både invånare och besökare att vistas på och vid vattnet. Genom en långsiktig och proaktiv planering kan efterfrågan på båtplatser mötas samtidigt som tillgängliga och attraktiva strand- och bryggmiljöer utvecklas. Planeringen behöver vara flexibel för att möta förändrade behov och möjliggöra för olika verksamheter att samsas om kustens ytor över tid.

Samlade brygganläggningar och föreningsbryggor bör utformas så att de bidrar till allmänhetens tillgång till vatten, exempelvis genom att stärka kopplingar till strandpromenader och vistelseytor. Säkerhet är också en central del av ett levande båtliv. Sjösäkerhet och trygghet ska främjas genom tydlig information, utbildning, god ordning i hamnar samt samverkan mellan båtägare, föreningar, verksamhetsutövare och myndigheter.

Hållbarhet

För att nå målbilden för ett hållbart båtliv behöver flera miljöutmaningar hanteras. Utsläppen från fritidsbåtar bör minska genom en övergång från fossila bränslen till eldrift och andra förnybara alternativ. Utbyggnaden av laddstationer för fritidsbåtar är i sin linda och behöver samordnas i regionen för att ge incitament till byte av drivmedel för den stora massan. På sikt kan det göra båtlivet mer hållbart. Hanteringen av avfall är också en viktig fråga, både när det gäller toalettavfall från båtar och omhändertagandet av uttjänta fritidsbåtar. Det ska vara enkelt och ekonomiskt rimligt att lämna in en båt för skrotning. Det ska vara lätt att göra rätt ur miljösynpunkt, vilket kräver fungerande infrastruktur och samverkan.

Miljö

Båtlivets anläggningar och aktiviteter påverkar vattenmiljön. Hantering av båtbottnfärger, spolvatten, toalettavfall, avfall och övergivna båtar kräver fungerande infrastruktur och samverkan. Åtgärder som kan minska miljöpåverkan är att påskynda utfasningen av äldre motorer, sanera äldre båtar med färg som innehåller tenn samt använda skrovrena båtar och tvätta dem i stället för att använda färg som är skadlig för miljön.

Andra åtgärder som föreningar kan genomföra är att utbilda medlemmarna i eco-driving för att minska bränsleförbrukningen och att välja miljöanpassade produkter vid gemensamma inköp. På kommunens hemsida finns en checklista för egenkontroll som hjälper båtklubbar att förebygga skador på miljön.

Lättillgänglig information ger förutsättningar för hållbart båtliv och Transportstyrelsen tillhandahåller inte längre hamnkartan som visade var det finns olika serviceanläggningar inom båtlivet. En samordning med andra kommuner i Stockholmsområdet pågår kring hur det ska hanteras framöver. Det finns även en ny hamnkarta som skapats som ett privat initiativ där kommunen kan bidra med uppgifter samt andra externa mobilapplikationer (appar) med kartor som vänder sig till båtfolk.

För båtklubbar kan en del av den service som medlemmarna behöver, exempelvis tömningsstation för toalettavfall, vara en kostsam investering. Kommunen har hjälpt flera båtklubbar och varv att få statsbidrag till tömningsstationer samt att ordna anslutning till avloppsnätet på land. Vid dialog med båtaktörer framkom det att hanteringen av stationerna inte är tillfredsställande eftersom de har olika öppettider, kostnaden för tjänsten varierar och att det inte är säkerställt att stationerna fungerar. Kommunen kan bistå genom information men också genom att bilda nätverk med föreningar och näringsliv för bättre samordning i frågan. En liknande samordning kring båtbottentvättar skulle bidra till målet "Förekomsten av gifter och farliga ämnen i Nacka ska minska" i kommunens klimat- och miljöprogram. Se förslag på utveckling under rubriken utvecklingsförslag.

Verksamhetstyper inom båtlivet

Det finns flera typer av verksamheter inom båtlivet. I plan för båt- och kustliv har verksamheter på såväl kommunalt som enskilt ägt vattenområde inkluderats, eftersom det går att ansöka om medlemskap, köpa en båtplats eller använda service vid dessa. Nedan beskrivs de vanligaste verksamhetstyperna:

Båtklubbshamn: Drivs av en ideell båtklubb eller utgörs av en klubbholme som besöks tillfälligt. Det finns cirka 50 klubbhamnar i Nacka.

Marina: Kommersiellt driven småbåtshamn med båtplatser och service, exempelvis vinterförvaring samt viss service av motorer och annan utrustning. Inom planen har sju marinor identifierats: marinan i Nacka strand, Saltsjö-Dufnäs marina, Duvnäs vikens marina, Skurusundens marina, Fisksätra marina, KSSS marina i Saltsjöbaden samt Moranviken Marina AB, där omvandling till bostäder med inslag av marin service och bibehållande av småbåtshamn planeras.

Bryggförening: Sammanslutning av fastighetsägare som gemensamt ansvarar för brygga för bad och båtplatser. Det finns cirka 20 bryggföreningar på kommunägt vatten.

Vinteruppläggningsplats: Landbaserad plats för förvaring av fritidsbåtar nära hamn eller längre in på land. Dessa redovisas inte som enskilda platser i planen.

Småbåtsvarv: Kommunal, privat eller klubbdriven anläggning med fokus på reparation, underhåll, vinterförvaring och ibland nybyggnation av båtar. I Nacka finns tre aktiva varv: Saltsjöbadens jaktvarv, Linds varv (Marecos varv) och Kummelnäs varv. Kommunen verkar för att utveckla service till båtägare genom lokalt näringsliv i befintliga lägen och värnar därmed varvens kulturmiljökaraktär i kommunen. Det sker exempelvis genom att möjliggöra en återetablering av verksamhet vid Björknäs varv, där ett mindre högteknologiskt marint kluster planeras med fokus på elbåtar. Vid Jaktvarvet planeras en ny småskalig bostadsbebyggelse där bryggor för närboende fortsatt ska kunna möjliggöras.

Karta båtverksamhet och planutveckling

Karta 1 visar identifierade verksamheter inom båtlivet på såväl kommunalt som enskilt ägt vattenområde samt utvecklingsområden där stadsutvecklingsprojekt pågår i kustnära lägen 2026. Det finns fler aktörer, men kartan redovisar de verksamheter som har verifierats genom avtal, kartsökningar, uppgifter från tidigare kustprogram eller hemsidor. Bryggor vid privata strandfastigheter redovisas inte. Kartan redovisar även strandnära områden där planarbete pågår i olika skeden. Kartan uppdateras i samband med aktualisering av planen och ajourhålls i kommunens digitala kartverktyg.

KARTA 1: BÅTVERKSAMHET OCH PLANUTVECKLING.

TECKENFÖRKLARING

— Kommungräns

Nuläge

- Bryggförening
- Båtklubb
- Samling av bryggföreningar
- Samling av båtklubbar
- Marina
- Småbåtsvarv

Utvecklingsförslag

- ▲ Planerad båtklubb
- Pågående planutveckling 2026

0 1 2 3 4 km

Service för båtlivet

Serviceverksamhet är en viktig del i ett hållbart och tillgänglig båtliv. Nedan listas de vanligaste typerna och var de finns i Nacka. Befintlig service samt förslag på utveckling återfinns i karta Service för båtlivet (karta 2).

Gästhamn: Tar emot tillfälliga besökare mot avgift, vanligtvis med tillgång till service och andra faciliteter. I Nacka finns gästhamnar vid ABC Marina och gästhamn i Saltsjö-Duvnäs samt vid gästhamnen Nacka Strand och vid KSSS (Kungliga Svenska Segel Sällskapet) i Saltsjöbaden. Saltsjöbadens båtklubb i Neglinge har tre gästplatser och det kan finnas ytterligare båtklubbar med denna service.

Kommunal gästbrygga för tillfällig tilläggning: Bryggorna ger besökare med båt möjlighet att besöka kommunala natur- och kulturmiljöer. I dag finns en i Velamsund, med plats för cirka fem fritidsbåtar och en i Nyckelviken. I anslutning till Baggensstäkets kulturresevat anläggs en gästbrygga i samband med att områdets detaljplan genomförs. Gästbojar på strategiska platser skulle också kunna prövas av kommunen.

Sjömack: I Nacka finns två sjömackar, en i Skurusundet vid Linds varv och en i anslutning till KSSS marina i Saltsjöbaden.

Sugtömningsstation för toalettavfall: Stationer finns vid sjömacken i Saltsjöbaden (intill KSSS marina) samt vid Saltsjöbadens båtklubb i Pålänsviken, Fisksätra båtklubb, Linds båtvarv i Skurusundet, Kilsvikens båtklubb i Lännerstasundet, Saltsjö-Duvnäs marina och vid Risets båtklubb i Rösundsviken.

Båtbottentvätt: Det finns flera borsttvättar i kranskommunerna, bland annat på Sandhamn, Hundudden på Djurgården samt i Gustavsberg och Stocksund.

Större spolplatta och möjlighet att lyfta upp båtar med kran för att tvätta skroven finns vid Linds varv i Skurusundet och Duvnäs vikens marina samt vid marinan i Fisksätra. Vid Saltsjöbadens jaktvarv och vid Moranvikens marina finns också denna möjlighet i dag men det kommer försvinna när de omvandlas till bostadsområde.

Kommunal sjösättnings- och upptagningsramp: som ger möjlighet att sjösätta sin båt i Nacka finns idag vid Fisksätra båtklubb, på Björknässidan i Skurusundet samt på Älgö. Fler kommunala ramper kan utvecklas i kommunen, exempelvis på Älgö, i Neglinge samt i Saltsjö-Duvnäs och vid Boo strandväg.

KARTA 2: SERVICE FÖR BÅTLIVET

TECKENFÖRKLARING

— Kommungräns

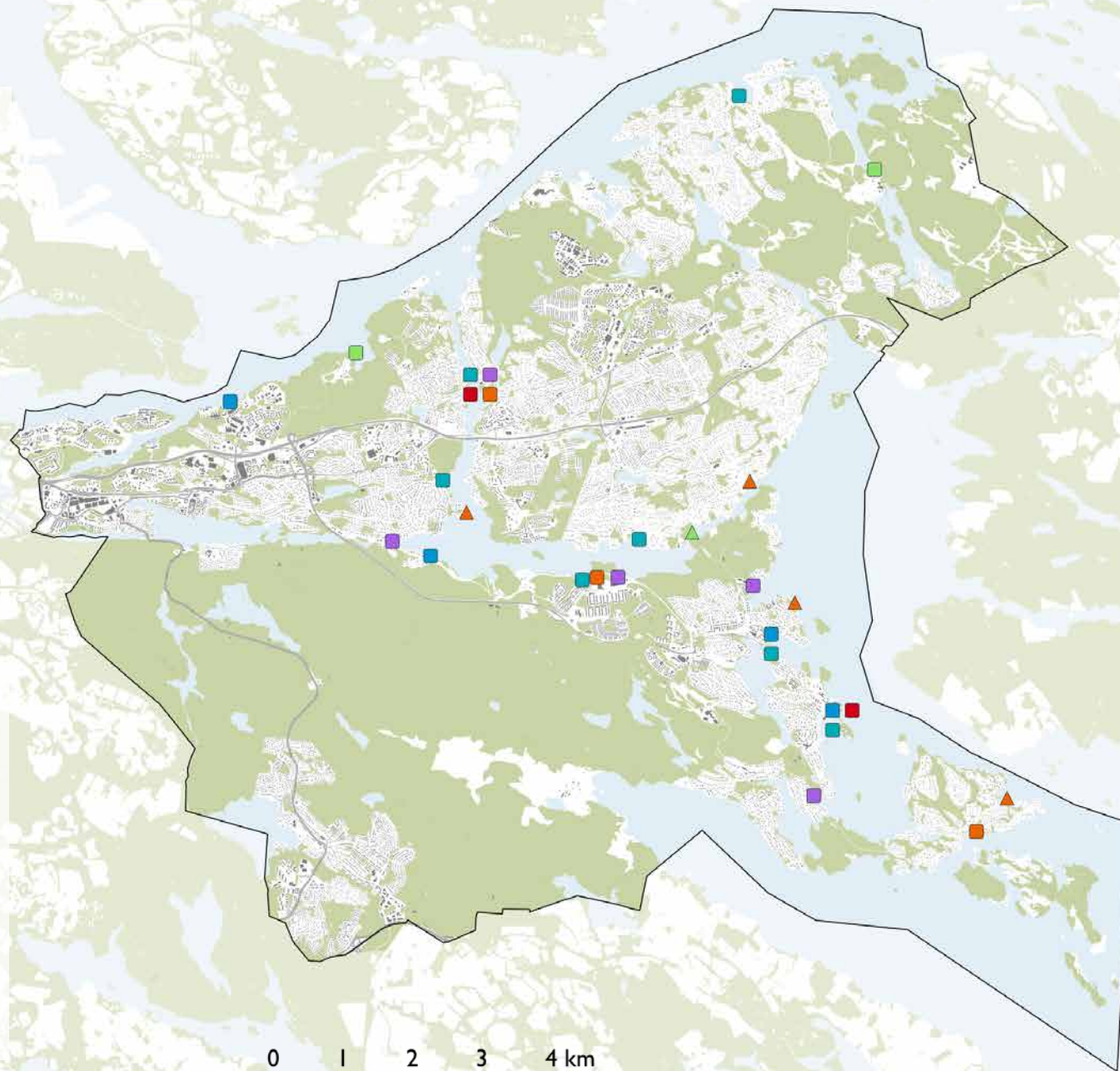
Nuläge

- Gästhamn
- Kommunal gästbrygga
- Kommunal sjösättningsramp
- Kran och spolplatta
- Sjömack
- Sugtömningsstation

Utvecklingsförslag

- ▲ Kommunal gästbrygga
- ▲ Kommunal sjösättningsramp

0 1 2 3 4 km

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Utvecklingsförslagen som tagits fram i planen är konkreta åtgärder för att uppnå planens vision utifrån de synpunkter som samlades in vid dialog med båttaktörer. En del av dessa ligger inom miljötillsynsenhetens ansvarsområde och dessa sker inom befintlig ram och budget samt med avvägning mot andra prioriterade områden. Särskilda satsningar sker först efter politiskt uppdrag. Se nedan.

FÖRSLAG TILL UTVECKLING

- Inled dialog med föreningar om hur införande av fler båtbottentvättar kan genomföras.
- Kommunens webbkarta ajourhålls med serviceanläggningar som är gratis eller tillgängliga mot en avgift.
- Tillsynsmyndigheten verkar rådgivande och informativt.
- Publicera årsbundna nyheter kring aktuella frågor till båtklubbar och bryggföreningar i kommunen.

Planen har identifierat några lämpliga platser där kompletterande båtplatser och anläggningar för båtlivet som småbåtshamnar, bryggor, uppläggningsplatser, sjösättnings- och upptagningsramp samt service potentiellt kan utvecklas. Nedan följer förslag på utveckling som stödjer denna process. En fördjupad utredning kring varje plats och vilken slags verksamhet som kan vara lämpligt görs i samverkan med båttaktörerna.

FÖRSLAG TILL UTVECKLING

- Upprätta en lista med nya båttaktörer och använd den i samband med framtagande av nya detaljplaner.
- Vid upprättande av nya detaljplaner tas en långsiktig användning av vattenområdet in i planeringen för att möjliggöra framtida utveckling. Intressenter för båtliv beaktas.
- Utred utveckling av kommunala sjösättningsramper på Älgö, i Neglinge samt i Saltsjö-Duvnäs och vid Boo strandväg.
- Utveckla kommunala gästbryggor i Velamsund, Nyckelviken och vid Baggenstaket samt pröva gästbojar på strategiska platser.
- Skapa en intern samverkansgrupp för båtliv där representanter från miljötillsyn, fastighet, bygglov, näringsliv, strategisk stadsutveckling och Nacka vatten och avfall AB ingår för att samordna båtfrågor och underlätta kontakten med kommunen, ”en väg in”.
- Inkludera föreningar som bedriver friluftsverksamhet kopplat till båt- och kustliv i kommunens friluftsnätverk.

KOLLEKTIVTRAFIK TILL SJÖSS

En stor del av Nacka kommun omgärdas av vatten, vilket många invånare uppskattar. Dock skapar det ibland barriärer som kan generera långa restider mellan målpunkter som ligger nära varandra fågelvägen. För att överbrygga vattnet som barriär och avlasta det stundvis hårt belastade vägnätet finns det potential att utveckla det kollektiva resandet genom ökad pendelbåts- och skärgårdstrafik.

NULÄGE OCH PÅGÅENDE INSATSER

Befintligt linjenät

Majoriteten av trafikbryggorna i Nacka trafikeras av Trafikförvaltningen (Region Stockholm) under varumärkena SL (Storstockholms Lokaltrafik) och Waxholmsbolaget. Det innebär att kommunen har ytterst begränsad rådighet över exakt linjesträckning. Nacka kommun har emellertid möjlighet att genom remissvar, överenskommer och dialog framföra förslag på förändringar, men i slutändan är det Trafikförvaltningen som beslutar vilken trafik som ska erbjudas genom SL och Waxholmsbolaget. De bryggor som SL:s och Waxholmsbolagets båtar angör följer Trafikförvaltningens riktlinjer gällande bryggor för att säkerställa en god resenärsupplevelse. Utöver det trafikerar även sightseeingbolaget Strömma bryggan Nacka strand under vissa turer. I dagsläget går det att resa med SL:s enkelbiljett till alla bryggor inom Nacka kommun, förutom till Boo brygga, Tollare och Saltsjöbaden. Till dessa tre bryggor gäller enbart Waxholmsbolagets enkelbiljett. SL:s periodbiljetter som exempelvis 30-dagars biljett, 90-dagars biljett, årskort, skolbiljett etc. ger tillgång till samtliga bryggor samt hela Stockholms skärgård under lågsäsong. Biljetter för att resa med sightseeingbåten till Saltsjö pir köps direkt via Strömma.

Sjötrafiken brukar oftast delas upp i pendelbåtstrafik och skärgårdstrafik. Pendelbåtstrafiken definieras som stadsnära trafik som bedrivs med SL-taxa och kör dagligen mer än tre till fyra turer per riktning. Resterande sjötrafik betraktas som skärgårdstrafik. SL-linjerna som trafikerar i Nacka är linje 80

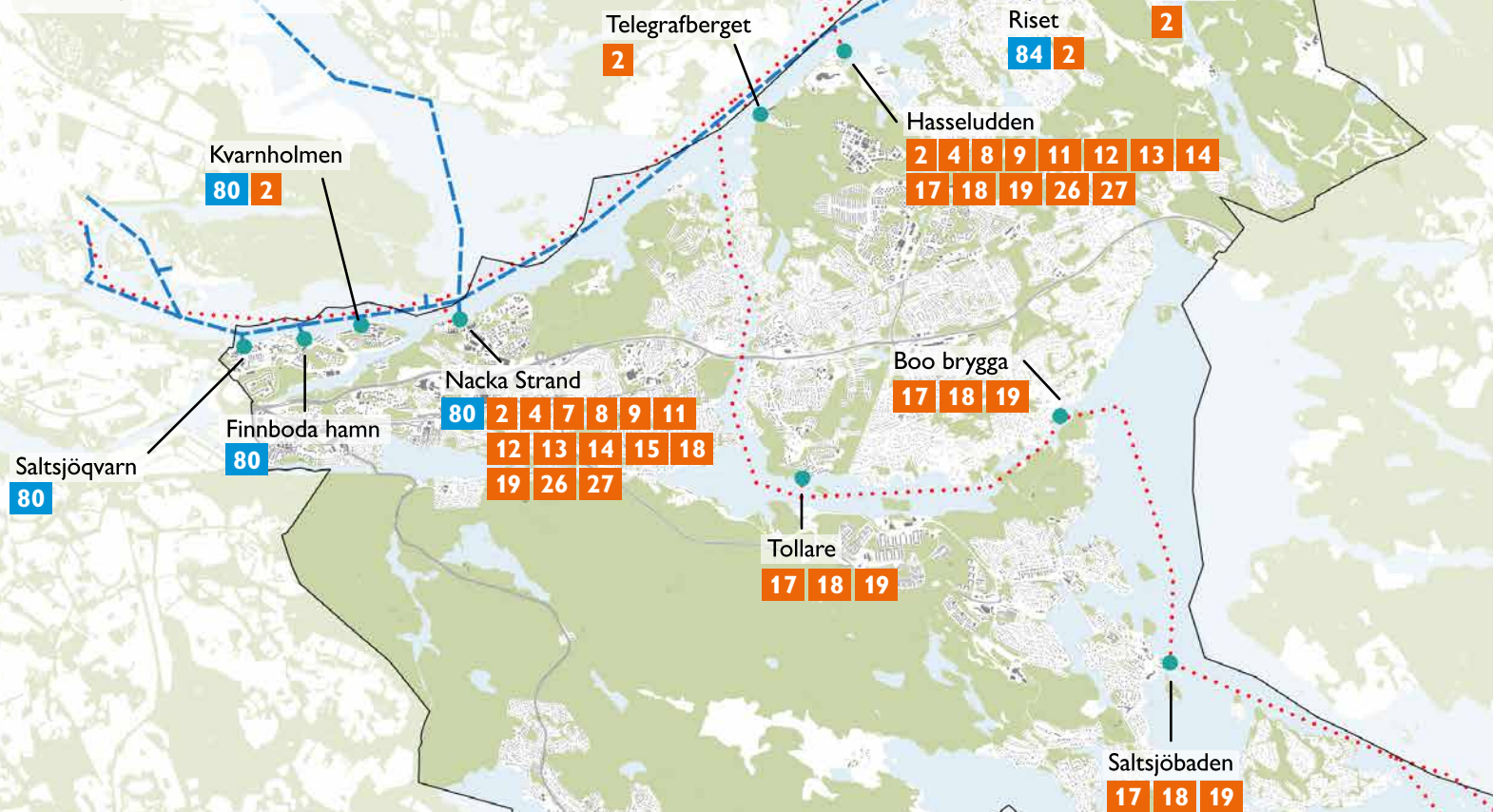
(Nybroplan–Ropsten) och linje 84 (Strömkajen–Ålstäket). De linjer som Waxholmsbolaget trafikerar har olika karaktär: linjerna 2–9 trafikerar innerstan och mellanskärgården samt Vaxholm, linjerna 11–14 är huvudlinjer i mellanskärgården, linjerna 17–19 trafikerar södra skärgården och fungerar som tvärkopplingar och linjerna 26–27 trafikerar norra ytterskärgården.

Se karta 3 för befintligt linjenät och bryggor som trafikerar av pendelbåtstrafik eller skärgårdstrafik.

Linje 80 mot Nybroplan

KARTA 3: BEFINTLIGT LINJENÄT BÅTTRAFIK

TECKENFÖRKLARING

- Brygga
- SL-linjer (båt)
- Waxholmsbolaget (båt)
- x Trafikerande linjenummer SL
- x Trafikerande linjenummer Waxholmsbolaget

0 1 2 3 4 km

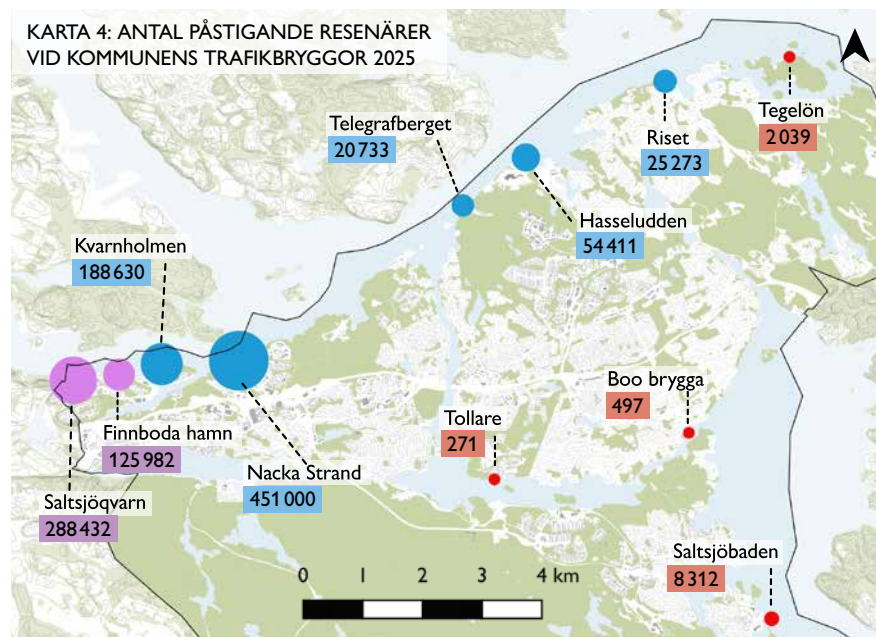

UNDERLAG OCH UTREDNINGAR

Resandeunderlag för Nackas bryggor

Pendelbåtstrafiken i Nacka ökar årligen. Karta 4 redovisar antal påstigande resenärer under 2025 och där framgår det tydligt att Nacka strand är den brygga som har flest påstigande resenärer. Vidare är det tydligt att ju närmare Stockholm bryggan är belägen desto fler blir antalet påstigande resenärer. Bryggorna Tegelön, Boo och Tollare används minst, vilket går i linje med att de trafikerar med betydligt färre antal turer än övriga bryggor.

Bryggorna Nacka strand, Kvarnholmen, Finnboda hamn och Saltsjöqvarn ligger inom kommunens stadsutvecklingsområden, vilket innebär att de kommer få ett ökat resandeunderlag för pendel- och skärgårdstrafiken i framtiden.

TECKENFÖRKLARING

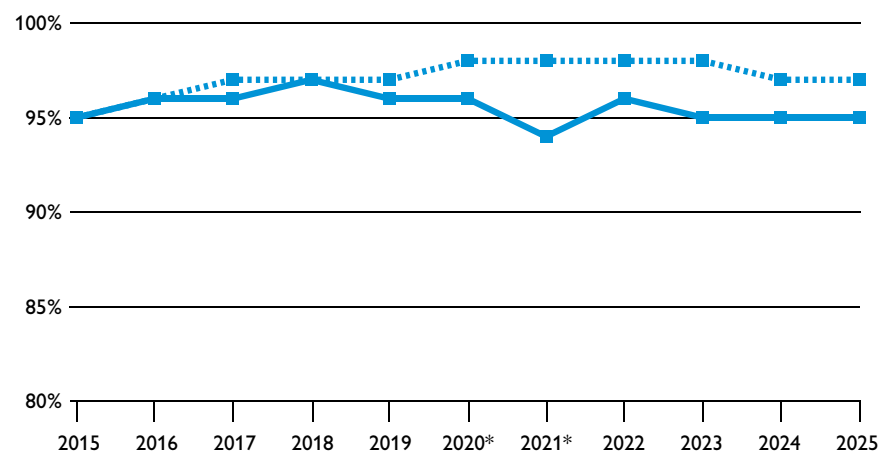
- Antal påstigande SL
- Antal påstigande Waxholmsbolaget
- Antal påstigande SL och Waxholmsbolaget

Kvalitetsundersökningar

Pendel- och skärgårdsbåtarna är populära och i Trafikförvaltningens årliga kundnöjdhetsundersökning ligger alltid sjötrafiken i topp, se Tabell 1. Även om det tar längre tid gentemot andra kollektiva färdmedel, exempelvis buss, finns det indikationer på att resenärer som pendlar med båt kan acceptera längre restid med båt, eftersom andra kvaliteter än enbart restiden påverkar val av transportsätt.

Även om resenärerna generellt sett är mycket nöjda med sjötrafiken finns det alltid potential till förbättring. För Waxholmsbolagets båtar pekas turtätheten ut som den kvalitetsparameter som kan förbättras. Samtidigt är övriga nöjdhetsnivåer mycket höga, vilket innebär att en förbättring av turtätheten sannolikt inte skulle leda till någon märkbar ökning av nöjdheten med resan. För SL-båtarna pekas trängsel ut som den faktor som kan förbättra pendelbåtstrafiken, men det rör inte primärt båtarna som trafikerar i Nacka.

TABELL 1: Sammanställning kundundersökningar

Andel nöjda med Waxholmsbolaget och pendelbåt

— Waxholmsbolaget SL-trafik

* Årsvärden 2020 avser januari–mars, årsvärden 2021 avser november–december

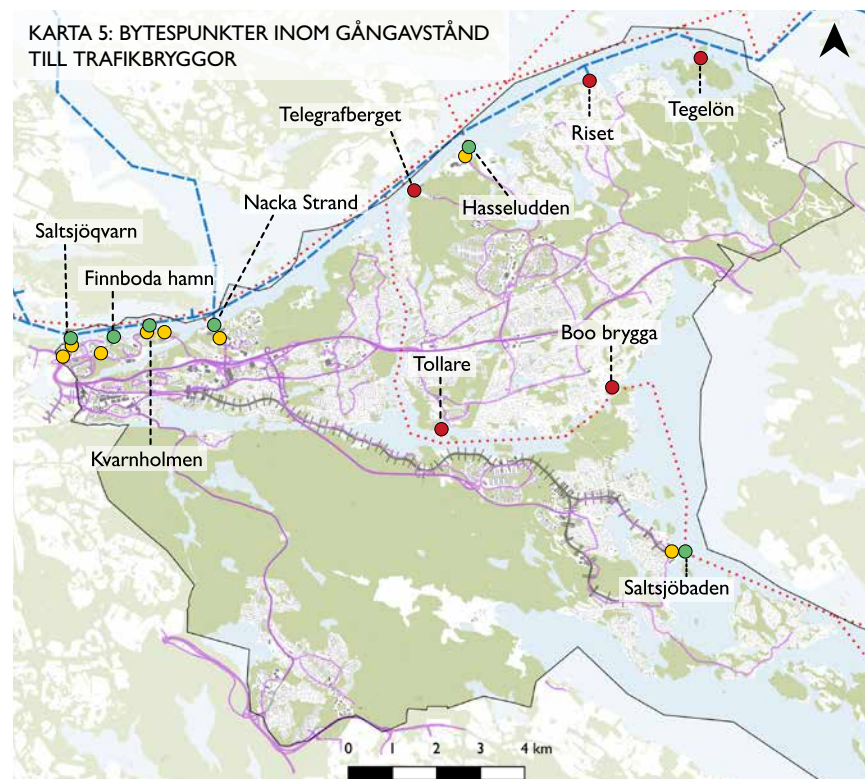
Kombinationsresor med sjötrafik

För sjötrafiken blir bryggorna den naturliga bytespunkten där det bör finnas möjlighet att göra effektiva byten mellan olika färdmedel, så kallade kombinationsresor. Detta är viktigt både för resenärer som pendlar och för de som använder båtarna i rekreativt syfte.

I Nackas översiktsplan är Nacka strand utpekad som en bytespunkt, vilket också är den brygga i Nacka som har flest påstigande resenärer. Vid bryggan Hasseludden finns infartsparkering för bil och vid ett flertal bryggor är det möjligt att parkera cykeln på den anslutande cykelparkeringen vid bryggorna. På samtliga båtar är det möjligt att ta med cykel i mån av plats, vilket resenärerna uppskattar. I jämförelse med omkringliggande kommuner är det flest resenärer i Nacka som tar med sig cykeln på båten. Detta har medfört att Trafikförvaltningen medvetet trafikerar med större båtar i Nacka för att fler resenärer ska kunna ta med cykeln ombord. Nacka strand är den brygga där flest cyklar tas med på båten, vilket kan förklaras av att det är den brygga som har flest påstigande resenärer. År 2025 var det nästan 4 procent av det totala antalet resenärer som tog med sig cykeln från Nacka strand.

Då bryggor har en fast placering anses 400–500 meter som ett rimligt gångavstånd för att göra kombinationsresor mellan båt och andra kollektiva färdmedel. Karta 5 redovisar de bryggor i Nacka som når buss- eller spårtrafik inom 450 meter. Det finns en viss korrelation mellan antal påstigande resenärer och de bryggor som har en hållplats inom 450 meter. Enligt analysen är antalet resenärer högre där det är möjligt med kombinationsresor mellan båt och buss eller spår.

För att underlätta kombinationsresande med båt är det viktigt att befintliga bytespunkter vid pendelbåtsbryggor utvecklas så att snabba och smidiga byten möjliggörs, där tidtabellerna mellan olika kollektiva färdmedel är väl samordnade. Tilltänkta lösningar gällande anropsstyrd busstrafik kan också gynna pendelbåtstrafiken. Att fortsätta erbjuda väderskyddad cykelparkering med ramlås i anslutning till bryggan medför att resenärer kan ta sig till och från bryggorna på ett enkelt och säkert sätt. Beroende på platsens förutsättningar kan det även vara lämpligt att erbjuda bilparkeringsplatser i anslutning till vissa bryggor.

TECKENFÖRKLARING

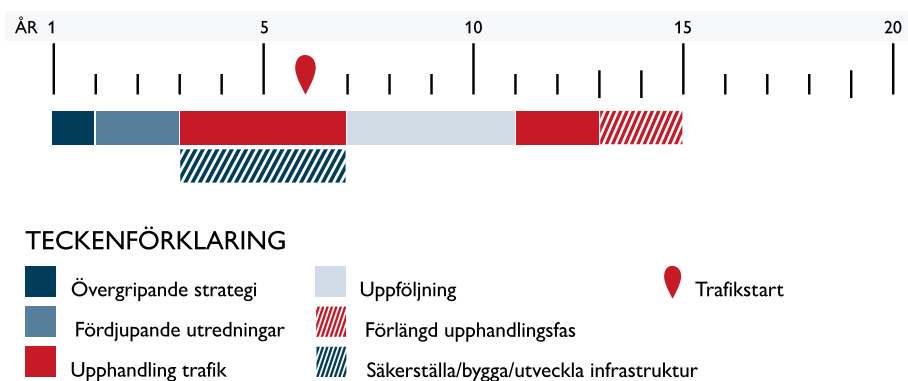
- Bryggor inom 450 meter till hållplats
- Bryggor över 450 meter till hållplats
- Hållplatser inom 450 meter gångväg till brygga
- SL-linjer (båt)
- ... Waxholmsbolaget (båt)
- Busstrafiknät
- Saltsjöbanan

Processen vid införande av nya båtlinjer

Införandet av en ny pendelbåtlinje följer i stort sett den traditionella kollektivtrafikplaneringen. Kommunen har möjlighet att ta fram utredningar som genererar åtgärdsförslag, men som tidigare nämnt, är det Trafikförvaltningen som i slutändan tar beslut om slutgiltig linjesträckning eller linjeförändringar.

Processen inleds med att en övergripande strategi och vision för den vattenburna trafiken utarbetas. Därefter bör kommunen i samråd med Trafikförvaltningen utarbeta mer detaljerade utredningar för varje linje som kommunen beslutar sig för att prioritera. Dessa utredningar syftar bland annat till att analysera linjens prestanda enligt Trafikförvaltningens checklista för pendelbåttrafik. Utöver checklistan behöver även krav som ställs i olika riktlinjer säkerställas. Undersökning av tillgänglig finansiering och planerings- och genomförandestatus för de bryggor som utreds är också av betydelse. Vid beslut om en utveckling av en linje upphandlas trafiken och eventuella nya båtar beställs av Trafikförvaltningen. I upphandlingsskedet är det viktigt att arbeta systematiskt så att lämpliga krav ställs för att kunna åstadkomma en robust, nytänkande och pålitlig kollektivtrafik. Efter driftstart är det viktigt att följa upp resultatet av linjens utfall och identifiera behov av förändringar inför nästa upphandlingsperiod.

Figur 2: processbeskrivning

Det tar tid från det att utredning påbörjas tills dess att en pendelbåtlinje är i drift. En grov uppskattning är att en övergripande utredning kan färdigställas inom ett år. Den efterföljs sedan av olika fördjupade utredningar som tar cirka två år att färdigställa. Därefter kommer upphandlingsfasen som i snitt brukar vara fyra år. Det innebär att det med denna mycket grova tidsuppskattning tar sex år från det att en utredning påbörjas tills dess att en pendelbåtlinje kan driftsättas. Uppföljningsfasen beräknas pågå under hela avtalsperioden som varierar beroende på upphandling, se figur 2.

Framtidens drivmedel

I dagsläget drivs majoriteten av alla båtar i kollektivtrafiken med diesel i form av MK1 (Miljöklass 1 Diesel) och HVO (Hydrerad Vegetabilisk Olja). MK1 är ett fossilt drivmedel och en renare form av diesel. HVO är en typ av diesel som produceras från bland annat vegetabiliska oljor vilket gör det förnybart och fossilfritt. Det kräver inte någon anpassning av båtar och motorer utan kan användas i en vanlig dieselmotor och ger då endast upphov till en sjättedel av växthusutsläppen i relation till konventionell diesel av Miljöklass 1. HVO ger dock likartade utsläpp av kväveoxider och partiklar som konventionell diesel, det förbättrar inte heller negativa effekter som buller och vibrationer. Produktionen av HVO sker till stor del utomlands och behöver importeras för att användas i Sverige. Inga stationer för tankning av passagerarbåtar finns inom kommunen.

Flertalet utredningar visar att eldrivna båtar har en stor potential för passagerartrafik med relativt korta resor som regelbundet trafikerar samma bryggor och framför allt vid lägre hastigheter eftersom vattenmotståndet kräver stora mängder el. Vid högre hastigheter finns exempelvis båtar av bärplanstyp där vattenmotståndet reduceras kraftigt. Under 2024 och 2025 initierades ett pilotprojekt där en elektrifierad bärplansbåt (Nova) testkördes mellan Ekerö och Stadshuskajen. Båten rymde 25 passagerare med plats för cyklar, barnvagnar och rullstolar. Resultatet visar på stora utsläpps- och restidsminskningar gentemot konventionell pendelbåttrafik. Restidsminskningarna beror främst på att

tekniken ger betydande förbättringar i energieffektivitet som möjliggör högre hastigheter och minskar svallbildning, vilket möjliggör fartdispens i stadsnära navigationsområden.

Trafikförvaltningen har som målsättning att alla båtar ska vara fossilfria 2030. Nacka kommun stödjer denna målsättning, men har ingen rådighet i frågan eftersom det säkerställs i upphandlingar av framtida pendel- och skärgårdstrafik som Trafikförvaltningen gör.

Elektrifiering av pendelbåtstrafiken kräver även elektrifiering av hamnar och bryggor vilket är en del av regeringens elektrifieringsstrategi. Ibland kan dock markåtkomsten från andra aktörer än kommunen vara en större utmaning än att etablera laddtekniken, detta inkluderar bland annat bygglovsprocessen men också huruvida bryggägaren prioriterar laddstationer. Vidare är det viktigt att säkerställa tillgång till en robust eluppkoppling som möjliggör laddning av båtarna. I Nacka finns det än så länge bara framdragen el för laddstation vid en av bryggorna, i Tollare.

Ett alternativ till ren eldrift är båtar som är batterihybrider, denna drivmedelsform har en större flexibilitet. Batteridriften i batterihybrider kan då antingen utgöra den huvudsakliga källan i båtens energisystem vilken begränsas av laddningsmöjligheterna. Alternativt kan batteridriften ge redundans till båtens energisystem vilket innebär att motorerna kan köras med optimal belastning alternativt begränsa hur många motorer som behöver vara i gång samtidigt. Vilken princip som är lämpligast beror på båtens driftprofil.

Nattuppställning

En begränsning för utveckling av pendelbåtstrafiken i Stockholm som Trafikförvaltningen har identifierat är tillgängliga bryggor och natthamnar för pendelbåtarna. Om pendelbåtstrafiken byggs ut kommer även fler natthamnar krävas. För att kunna fungera som en natthamn krävs flera förutsättningar i anslutning till bryggan som till exempel laddinfrastruktur, hantering av svartvatten, personalutrymmen samt goda förutsättningar för personal att nå hamnen som utgör deras arbetsplats. En natthamn bör även finnas i geografisk närhet till linjen som båten ska trafikera för att minska tomkörning och effektivisera driften av linjen.

I dagsläget är det enbart bryggan i Saltsjöbaden som nyttjas som natthamn i Nacka. Trafikförvaltningen har för tillfället inte för avsikt att utveckla fler bryggor i Nacka för nattuppställning. Intentionen är i stället att utveckla bryggan Frihamnen för nattuppställning. Behovet av att utveckla laddinfrastruktur för pendelbåtstrafik är därför lågt i Nacka eftersom det främst nyttjas i samband med nattuppställning.

Saltsjöqvarn

Resandepotential pendling Stockholm

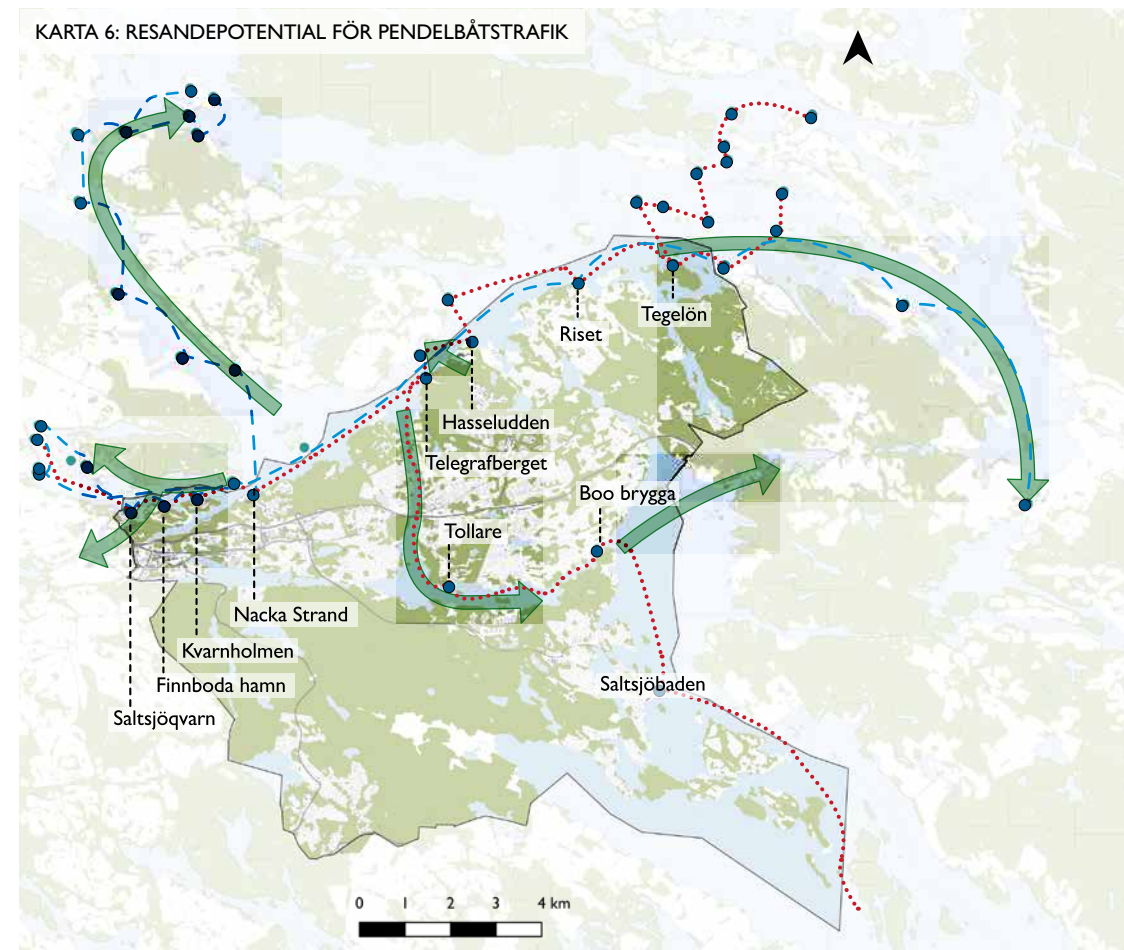
I linje med Nackas översiktsplan ska vattnet integreras som en naturlig del av transportsystemet, dels för fler resealternativ, dels för möjlighet till rekreation. Utifrån detta har nya reserelationer undersökts för att se var det är lämpligt att förstärka resandet på vattnet. Karta 6 visar potentiella reserelationer med pendelbåt till och från Nacka. De gröna pilar utgör relationer som är intressanta att studera vidare. Det som legat till grund för de föreslagna reserelationerna är bland annat genomförda pilotprojekt, kommande stadsutveckling och statistik kring dagens resande.

Sammantaget anses det finnas potential att utöka pendelbåttrafiken i Nacka. Störst potential bedöms pendelbåtlinjer som knyter samman bebyggda kustnära områden i Nacka med målpunkter och bytespunkter utanför kommunen och då primärt Stockholm. Även andra kommuner där reserelationer finns idag är av intresse att utveckla som exempelvis Lidingö och Värmdö. Att stärka och utveckla kopplingarna till Stockholm via etablerade bryggor som Nybrokajen och Slussen samt införa framtida bytespunkter som Luma och Ropsten skulle bidra till att attraktiviteten för att bosätta sig i Nacka ökar när fler arbetsplatser och områden i regionen nås inom pendlingsavstånd. En utveckling av pendelbåttrafiken skulle även kunna gynna näringslivet i Nacka genom pendling till Nacka från omkringliggande kommuner. Hotell- och konferensanläggningar utmed kusten är också stora arbetsplatser och det är viktigt att arbetstagarna kan resa till och från jobbet med sjötrafiken även utanför ordinarie arbetstider.

Resandepotential för Skuru- och Lännerstasundet

Det finns även potential att öka tillgängligheten mellan olika områden inom kommunen genom pendelbåttrafik. Idag utgör Skuru- och Lännerstasundet en tydlig barriär som skulle kunna överbryggas med en pendelbåtlinje. Att förbinda olika områden utmed sundet skulle framför allt ha en positiv utveckling för tillgängligheten inom kommunen. Då det primärt är bostäder som omger sundet bedöms pendlingspotentialen med kollektivtrafik över

KARTA 6: RESANDEPOTENTIAL FÖR PENDELBÅTSTRAFIK

TECKENFÖRKLARING

- Befintliga brygglägen
- Befintligt linjenät SL
- Befintligt linjenät Waxholmsbolaget
- ➔ Utvecklingspotential

sundet vara låg. Eventuellt kan utvecklingen av Fisksätra öka potentialen något. Detta skulle även bidra till ett mer robust transportsystem i kommunen, då en pendelbåtlinje mellan områden öster och väster om sundet både avlastar Skurubroarna och minskar deras sårbarhet genom att erbjuda ett alternativt färd sätt över Skurusundet.

I samband med att bostadsområdet Tollare utvecklades framkom det i en enkätundersökning att det fanns stort intresse för en pendelbåtlinje från Tollare, genom Skurusundet, in till centrala delarna av Stockholm. Under 2021 genomfördes därför, under ett år, det privata pilotprojektet Nackalinjen, som trafikerade sex bryggor: Lännersta, Tollare, Saltsjö Duvnäs, Björknäs, Skuru och Nybrokajen. Flest resenärer per brygga i fallande ordning var Tollare, Skuru, Björknäs/Saltsjö Duvnäs och minst antal resenärer klev av och på vid Lännersta. Pilotprojektet visar var efterfrågan för denna sträcka är som störst för Nackaborna och var det finns underlag för framtida pendelbåtstrafik.

Viktiga bytespunkter för sjötrafiken

Bryggan i Nacka strand har identifierats som en bytespunkt inom Nacka med stor utvecklingspotential för pendelbåtstrafik. I och med befolkningsökningen som sker i samband med utvecklingen av centrala Nacka och Bergs gård bedöms denna potential öka i framtiden. En ökad turtäthet vid Nacka strand har även potential att avlasta bytespunkten vid Nacka mellan den framtida tunnelbanan och busstrafiken som ansluter tunnelbanan. Nacka strand skulle på sikt kunna utgöra en kommunal bytespunkt mellan olika båtlinjer vilket skulle öka tillgängligheten och närheten till regionen från flera områden i kommunen samt bidra till en kommunförstoring. Under 2026 byggs en ny pontonbrygga i Nacka strand för pendel- och skärgårdsbåtarna på samma plats vilket bidrar till smidigare byten.

Utformning av bryggor

För att Trafikförvaltningen ska kunna säkerställa trafikering vid bryggorna i Nacka ställs olika krav utifrån riktlinjer. Då båtarna medför väldigt stora laster på bryggorna i samband med att bryggan angörs är det exempelvis viktigt att den är dimensionerad för det. Det innebär bland annat att trafiken inte kan angöra vid träbryggor. Nacka kommun äger vissa av dagens bryggor, medan andra ägs av privata aktörer. Nedan redovisas ägandeskapet för respektive brygga i kommunen.

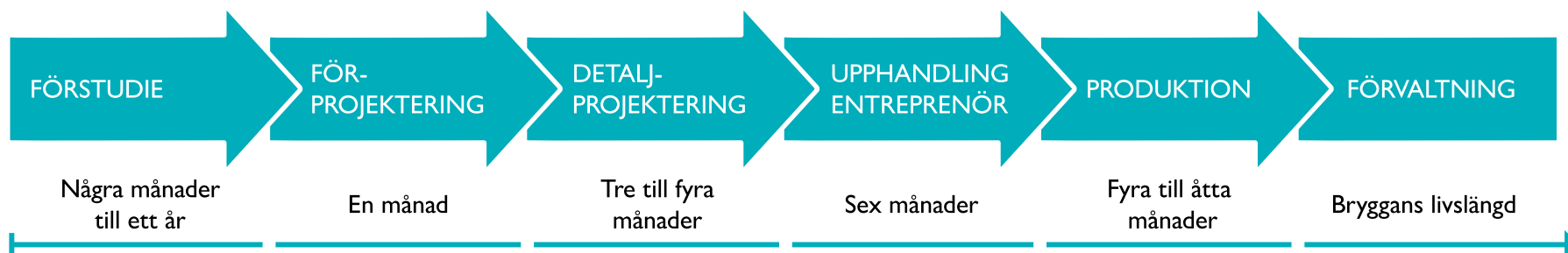
Brygga	Ägandeskap
Saltsjöqvarn	Nacka kommun kommer ta över ägandeskapet i samband med ny detaljplan, troligtvis sommaren 2026.
Finnboda hamn	Nacka kommun ansvarar för drift och underhåll och kommer på sikt att ta över ägandeskapet från nuvarande markägare HSB.
Kvarnholmen	Nacka kommun kommer på sikt ta över ägandeskapet från KUAB AB.
Nacka strand	Nacka kommun
Telegrafberget	HSB
Hasseludden	Nacka kommun
Riset	Risets vägförening
Tegelön	Tegelöns samfällighetsförening
Tollare	Nacka kommun
Boo brygga	Nacka kommun
Saltsjöbaden	Nacka kommun
Saltsjö pir	Nacka kommun

Nyanläggning av bryggor

Anläggandet av en ny brygga från förstudie till färdigställande har en grov tidsuppskattning på 18–25 månader. Under den inledande fasen, förstudie, undersöks lämpliga placeringar av en eller flera bryggor utefter olika parametrar såsom exempelvis dag- och nattbefolkning, farledsdjup, markägande och anslutande infrastruktur. Samordning med närliggande verksamheter som kan påverkas av den nya bryggan sker också inom denna fas. När en lämplig placering fastslagits påbörjas en förprojektering som efterföljs av detaljprojektering. Sedan upphandlas en entreprenör som genomför arbetet under produktionsfasen utifrån framtagna handlingar. Slutligen förvaltas bryggan där det kontinuerligt säkerställs att det är möjligt att angöra vid bryggan. Se figur 3 nedan.

Figur 3: processbeskrivning ny brygga

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Framtida linjenät

Utifrån de relationer som anses relevanta att undersöka vidare, se karta 6 res-andepotential, har ett förslag på framtida linjenät tagits fram. I och med att det är långa ledtider för genomförandet av en ny eller förändrad linjesträckning har förslaget delats upp i etapper. Den första etappen löper från idag till 2035 och den andra etappen sträcker sig från år 2035 till 2050, vilket också är översiktsplanens målår. Karta 7 illustrerar förslaget på de framtida linjesträckningarna, för mer ingående information gällande de olika sträckningsalternativen se rapporten ”Båtpendling i Nacka 2050, WSP”.

Från idag fram till år 2035 föreslås tre olika justeringar och utökning av dagens pendelbåtstrafik som illustreras med röda prickar i karta 7 och beskrivs i den blå rutan till höger.

Syftet med de tre förslagen är att utveckla kopplingarna till Stockholm samtidigt som Nacka strand stärks som bytespunkt för pendelbåtstrafik. En robust bytespunkt i Nacka strand tillgängliggör pendelbåtlinjer med målpunkter som Lidingö, Ropsten och Vaxholm för fler invånare. Dessutom skapas en koppling över Skuru- och Lännerstasundet för att minska dess barriäreffekt och skapa ett robustare transportsystem. Utifrån nedanstående förslag betraktas åtgärden justering av linje 84 ligga närmast i tiden. För att lyckas med denna åtgärd krävs en dialog med Trafikförvaltningen främst i samband med avtalsbyte.

FÖRSLAG TILL UTVECKLING 2026-2035

Ny linje Lännerstasundet–Stockholm city

- Förslaget innebär angöring vid bryggorna: Saltsjö pir, Tollare, Klintens båtklubb, Nacka strand, Slussen och Nybrokajen.

Ny linje Nacka strand–Luma

- Förslaget innebär angöring vid bryggorna: Nacka strand, Kvarnholmen, Finnboda hamn, Saltsjöqvarn, Barnängsbryggan och Luma.

Justering av linje 84

- För att stärka kopplingen mellan Nacka och Värmdö föreslås att linje 84 även stannar i Nacka strand. Att addera detta stopp på befintlig linje stärker Nacka strand som en attraktiv bytespunkt både inom kommunen och till omkringliggande kommuner.

Från år 2035 till 2050 föreslås fyra olika justeringar och utökning av pendelbåtstrafiken. De förändringar som föreslås illustreras som gula prickar i karta 7 och tilltänka brygglägen och föreslagna ändringar beskrivs nedan. Syftet med de fyra förslagen är att stärka kopplingarna till grannkommunerna Stockholm, Lidingö och Värmdö ytterligare, vilka utgör viktiga reserelationer. Utöver det stärks kopplingarna inom Nacka.

FÖRSLAG TILL UTVECKLING 2035-2050

Ny linje mellan Nacka och Värmdö

- Förslaget innebär angröring vid bryggorna: Boo brygga, Boo strandväg, Gustavsberg och Saltsjöbaden. Linjen kan även sammankopplas med den föreslagna linjen i Lännerstasundet

Justering av linjen Lännerstasundet–Stockholm city

- Utöver de stopp som redan föreslås till år 2035 det vill säga: Saltsjö pir, Tollare, Klintens båtklubb, Nacka strand, Slussen och Nybrokajen, finns två utvecklingsförslag.
 - Addera bryggorna Duvnäs udde, Eknäs båtklubb och Visborgs minne, vilket genererar restidvinster till Stockholm city för respektive brygga.
 - Addera bryggorna Lännersta gård, Duvnäs udde och Kungsborgsvägen i syfte att knyta ihop sunden samt platser i Nacka som idag har bristfälliga kopplingar.

Förlängning av linje mellan Nacka strand och Luma

- Till år 2050 föreslås en förlängning av den föreslagna linjen mellan Nacka strand och Luma till Bergs gård. Förslaget innebär angröring vid bryggorna: Bergs gård, Nacka strand, Kvarnholmen, Finnboda hamn, Saltsjöqvarn, Barnängsbryggan och Luma.

Ny linje mellan norra Nacka och Ropsten

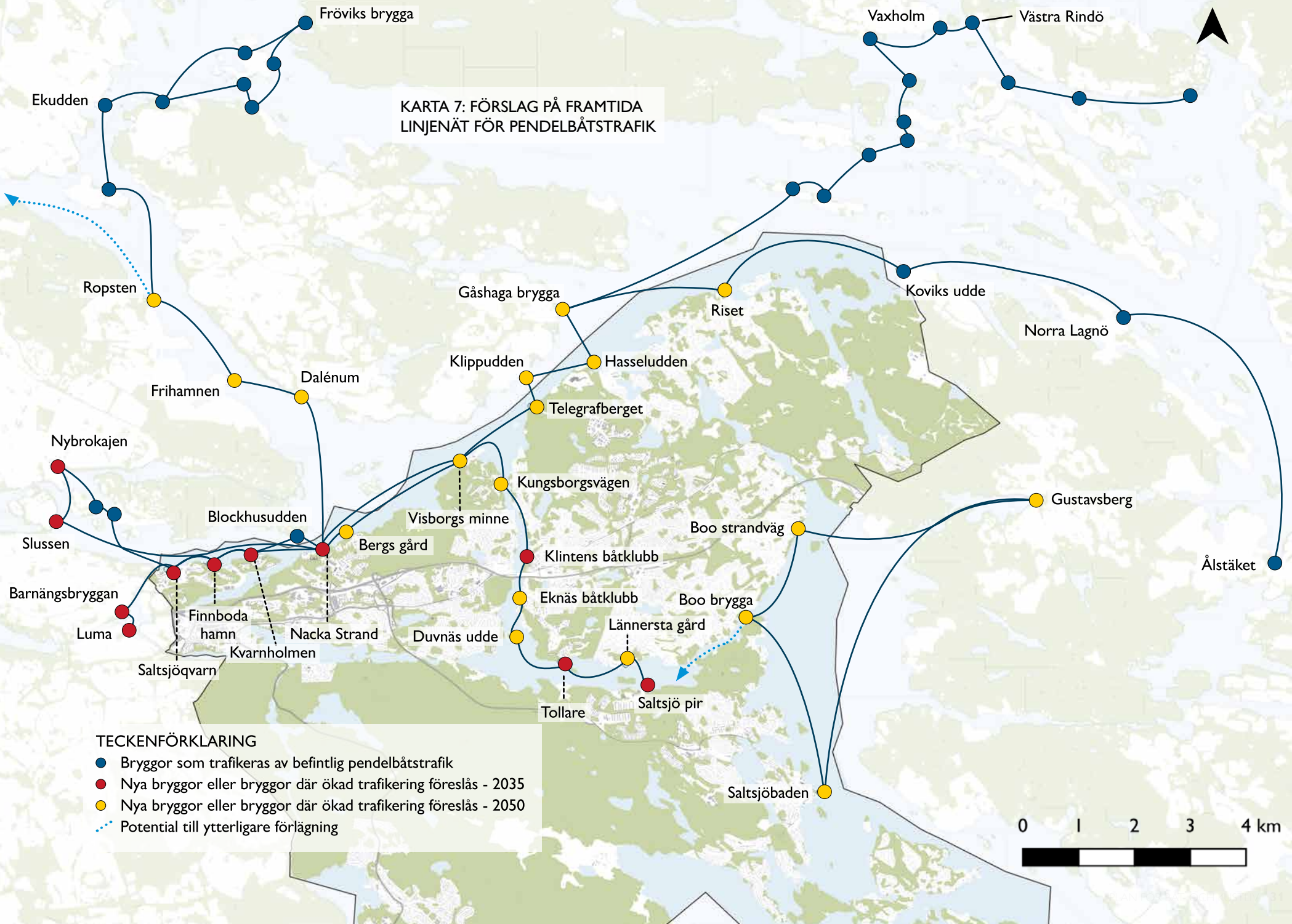
- Förslaget innebär angröring vid bryggorna: Riset, Gåshaga brygga, Hasseludden, Klippudden, Telegrafberget, Dalénum, Frihamnen och Ropsten. På sikt kan även linjen förlängas till Danderyds sjukhus.

ÅTGÄRDER FÖR GENOMFÖRANDE

För att realisera utvecklingsförslagen har följande moment bedömts nödvändiga.

- Ta fram en gemensam handlingsplan med Trafikförvaltningen för utveckling av linjenät och brygglägen.
- Gör fördjupade utredningar av framtida brygglägen enligt Trafikförvaltningens kravställning.
- Utred möjliga insatser för förbättrade möjligheter till kombinationsresor med kollektivtrafik till sjöss.
- Ta fram en plan för utbyggnad av infrastrukturen (såsom konstruktioner, laddinfrastruktur, gång- och cykelkopplingar, bytesmöjligheter) och fördela ansvaret inom kommunen.

KARTA 7: FÖRSLAG PÅ FRAMTIDA LINJENÄT FÖR PENDELBÅTSTRAFIK

TILLGÄNGLIGHET TILL VATTEN

Med tio mil kust och cirka 40 insjöar erbjuder Nacka stora möjligheter till friluftsliv kopplat till vatten. Nackas kust utgör även en port vidare ut i Stockholms skärgård för rekreationsresor och aktiviteter som exempelvis paddling och vandring.

NULÄGE OCH PÅGÅENDE INSATSER

Nackas norra kust karakteriseras av ett dramatiskt landskap med stora höjdskillnader och vackra utblickar samt livlig båttrafik både in mot Stockholms centrala delar och vidare ut i skärgården. I de sydöstra delarna av kommunen är kusten bitvis något flackare och det förekommer lugnare vikar. Många platser längs Nackas kust är attraktiva för friluftaktiviteter och ger möjlighet till en variation av natur- och kulturupplevelser.

I Nacka ska det var möjligt för alla att ta del av fördelarna med att bo i en kustkommun som också är rik på sjöar. Alla, oavsett ålder, bakgrund eller funktionsförmåga, ska ha tillgång till Nackas vidsträckta kustområden. På platser där det är otydligt att allmänheten har tillträde kan kompletterande skyltning eller andra åtgärder övervägas för att tydliggöra detta. Här ska det finnas rum för ett varierat friluftsliv i ett landskap som bjuder in till både avkoppling och rörelse, på naturens villkor. Naturliga mötesplatser vid kusten bidrar till social gemenskap, nya möten mellan människor och en starkare koppling mellan människor och natur. En viktig del av utvecklingen är samverkan med föreningslivet, som kan öppna dörrar för fler att upptäcka Nackas sjöar och kust.

Pågående Insatser

Nacka kommun arbetar för att möjliggöra friluftsliv för alla. Det finns en stor bredd av friluftsutövare som söker olika typer av upplevelser och som har olika förutsättningar att ta sig ut i naturen. För en del målgrupper behöver kommunen rikta särskilda insatser för att skapa förutsättningar för friluftsliv, i kommunen i stort och även vid kust och sjöar. Barn och unga, äldre, ovana naturbesökare, socioekonomiskt utsatta grupper och personer med funktionsvariation är prioriterade målgrupper.

Kommunen behöver också samverka med andra aktörer och skapa goda förutsättningar för skolor, förskolor och föreningar genom att exempelvis bidra med information för naturpedagogik. Föreningslivet spelar en central roll för friluftslivet i Nacka genom att erbjuda social gemenskap och inspirera fler att ta del av naturen, bland annat via guidade turer och prova-på-aktiviteter. Projektet Snö, Vind & Betong är ett tydligt exempel på god samverkan. Det är ett samarbete mellan Svenska Seglarförbundet, Svenska Skidförbundet, Sveriges Olympiska Kommitté och Fryshuset. Projektet omfattar tre inriktningar med ett gemensamt mål: att göra idrott mer tillgänglig för fler unga och skapa fler vägar in i samhället. Ett av delprojekten, Blue Generation, med fokus på vattensport, genomförs i Fisksätra. I detta delprojekt är Svenska Seglarförbundet och Fryshuset ansvariga arrangörer.

Kommunen verkar redan idag för ett inkluderande, tillgängligt och tryggt friluftsliv kopplat till vattnet. Det innefattar såväl utbyggnad av allmänna anläggningar som information. Nedan redovisas de pågående åtgärderna.

- Kommunen organiserar ett frilufts nätverk där föreningar och organisationer knutna till friluftsfrågor ges möjlighet att samverka och ge inspel i utvecklingsarbetet.
- Badplats i det största bristområdet Kvarnholmen/Finnboda är planerat inom detaljplanen för Gäddviken och pågående övertagande av badplatser i Sydöstra Boo ger dessa samma standard som i övriga kommunen.
- En ny strandpromenad runt Bastusjön tillkommer under 2026–2027.
- Bastuverksamhet planeras i Sickla strandpark.
- En arbetsgrupp inom kommunen samordnar ansökningar om bastuverksamhet tillsammans med stadsbyggnadsservice.
- Information om kommunens friluftsanläggningar redovisas i mobilapplikationen (appen) Naturkartan.

Dialog med båttaktörer

Vid den workshop som kommun genomförde med båtklubbar, bryggföreningar, båtvarv, marinor, samt seglings- och kajakföreningar framkom en del som var extra viktigt för föreningar knutna till barn och ungdomsverksamhet samt friluftsliv. Det stämmer väl överens med det som också framkommit vid föreringsdialoger i samband med framtagande av grön- och blåstrukturprogram samt naturvårdsplan.

De viktigaste frågorna som framkom i dialogerna var:

- Vikten av att fler barn och unga ges möjlighet att prova båtliv.
- Integrera båtlivet i skolan (paddling, segling)
- ”Arena på vattnet” för vattensporter/föreningar
- Strandpromenader och kopplingar mellan spår och leder är viktiga för vardagsrekreation.
- Underhålla befintliga och anlägga fler kajakbryggor för sjösättning och möjliggöra för långtidsparkering i anslutning till dessa.

- Möjliggöra förvaring av kajaker och kajak i anslutning till vattnet.
- Uppmuntra till samnyttjande av bryggor, exempelvis genom att uppmana båtklubbar att ha bryggor som är allmänt tillgängliga för de som paddlar.
- Långsiktiga och tydliga arrenden samt tillgång till klubbhus och förvaring.
- Skapa nya små parker och gröna stråk eller tydliggöra med skyltning där strandområden kan nås av allmänheten
- Platser för fritidsfiske i grupp för föreningar med ungdomsverksamhet önskas.

Paddelbord med Blue Generation i Fisksätra

Tillgänglighet till strandområden

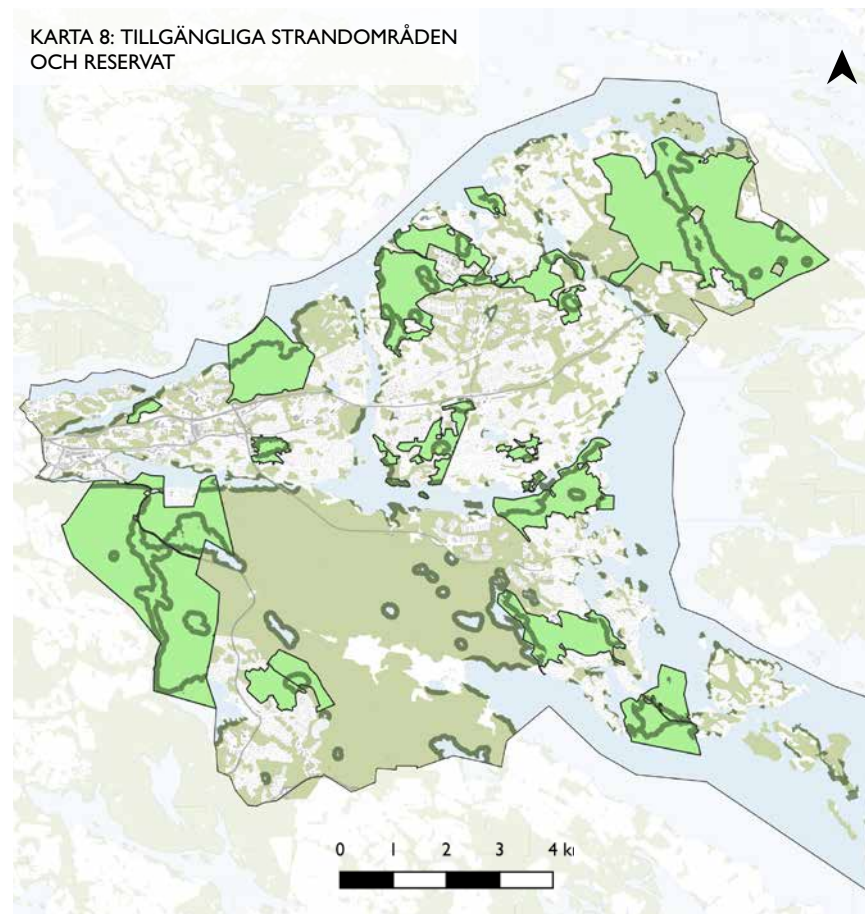
Tillgängligheten till strandnära områden är viktig med avseende på samtliga målgrupper. Med tillgänglighet menas här tillgänglighet för allmänheten samt användbarhet och framkomlighet för till exempel äldre, personer med funktionsnedsättning och barn. Nackas topografi är i många avseenden en tillgång och nära förknippad med kommunens identitet men den kan samtidigt innebära hinder för besökare. Det finns emellertid flera fina strandområden som går att nå med bil, buss, cykel eller till fots och en del av dessa är framkomliga även med rullstol, rullator eller barnvagn.

I Nacka finns också många naturreservat som omfattar kustområden och sjöar och bildande av områdesskydd pågår i fler områden. Genom att skydda naturområden som gränsar till kusten kan allmänhetens tillgång till vattenkontakt säkras för framtiden. I och med skyddet kan också utvalda delar inom de skyddade områdena tillgängliggöras ytterligare för friluftslivet genom exempelvis iordningställande och uppmärkning av leder, nya rastplatser och information om områdets naturvärden och kulturhistoria.

Möjligheterna till friluftsliv har också stor betydelse för hälsa och välbefinnande. Vistelse i naturen och vid vatten kan främja såväl den fysiska som den psykiska hälsan och öka förmågan till återhämtning. Allemansrätten är en viktig förutsättning för att alla ska ha tillgång till sjöar och kust. Med allemansrätten som grund kan Nackabor och besökare exempelvis bada, paddla och åka skridskor. Det innebär också att det i många fall är möjligt att tillfälligt låna en brygga samt bada vid eller gå i land på en strand, så länge det inte är på någons tomt. Allemansrätten är en förmån och innebär i stort att alla får vistas i naturen och göra allt som inte är förbjudet, under förutsättning att lagar följs och det varken stör eller förstör.

I karta 8 redovisas kommunens natur- och kulturresevat. För andra områdesskydd i anslutning till vatten, se naturvårdsplan och kommunens hemsida, där skyddade områden läggs upp allt eftersom de beslutas. Allmänt tillgängliga grönområden och parker med vattenkontakt som också redovisas i kartan är kommunägd mark eller sådan mark som är tillgänglig genom avtal eller allemansrätt.

KARTA 8: TILLGÄNGLIGA STRANDOMRÅDEN OCH RESERVAT

TECKENFÖRKLARING

- Kommungräns
- Allmänt tillgängliga grönområden och parker med vattenkontakt
- Natur- och kulturresevat

UTVECKLINGSFÖRSLAG

I planen identifieras lämpliga platser för nya anläggningar för kustlivet som exempelvis strandpromenader, badplatser och sjösättningsbryggor för kajak där det finns planstöd och utifrån befolkningstäthet, gång- och cykelavstånd samt en jämn fördelning inom kommunen. Utvecklingsförslagen är konkreta åtgärder för att uppnå planens vision utifrån de synpunkter som samlades in vid dialoger med föreningar inom friluftslivet. Fördjupning med analyser och förhållningssätt om de olika anläggningstyper redovisas under respektive anläggningstyp och följs sedan av en sammanställning med allmänna samt platsspecifika utvecklingsförslag.

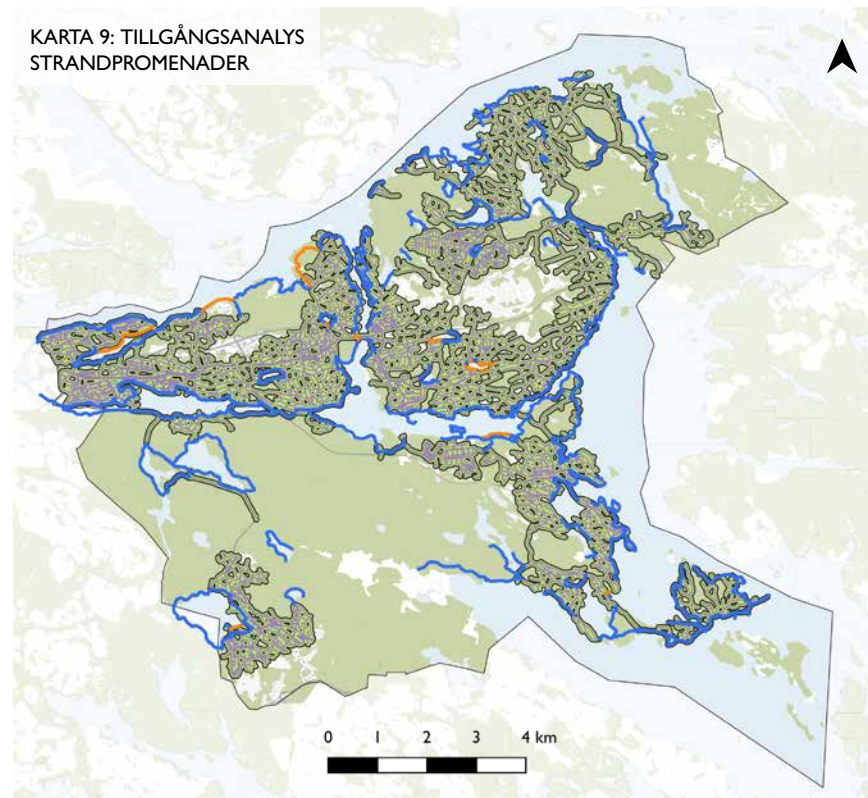
Strandpromenader

Närhet till vatten vid promenader uppskattas av många och bidrar till starka natur- och rekreationsupplevelser. En strandpromenad kan utgöras av varierande underlag, såsom träbryggor, kajer, lokalgator med viss biltrafik, gångbanor, parkvägar och stigar. Även sträckor utan direkt vattenkontakt inkluderas i plan för båt- och kustliv när de ingår i ett sammanhängande stråk med tydlig koppling till vatten. Där vattenkontakt saknas kan utblickar kompensera. Vissa sträckor är tillgängliga för barnvagn och rullstol, vilket redovisas i kommunens mobilapplikation Naturkarta under tillgänglighet. För att öka tillgängligheten på olika sträckor kan åtgärder som markutjämning, trafikseparering, ramper, vilobänkar samt sittplatser vid utblickar genomföras. Belysning och vinterväghållning förlänger användningen över säsong. Även kopplingar mellan sträckor behöver tillgänglighetsanpassas. Strandpromenader kan också utvecklas för fler funktioner, exempelvis iläggning av kajaker och skridskoåkning.

Enligt grön- och blåstrukturprogrammet ska kommunen verka för att utveckla tillgången till strandpromenader och vattenkontakt för vardaglig rekreation med fokus på sådana som ligger inom gångavstånd från bebyggelse. En tillgångsanlys (1 km via gång- och cykelnät) har identifierat prioriterade områden för utveckling inom kommunen, se karta 9. Även strandpromenader i angränsande kommuner kan emellertid vara viktiga för Nackaborna, exempelvis den vid Flaten.

På västra Sicklaön samt i centrumområdena Älta, Fisksätra och Orminge är det tätbefolkat och där får insatser som förstärker och tillgängliggör vattnet störst bruksvärde. Strandpromenader i dessa områden bör därför prioriteras så att de är trygga, framkomliga och väl underhållna.

KARTA 9: TILLGÅNGSANALYS
STRANDPROMENADER

TECKENFÖRKLARING

- Områden med 1000 m till strandpromenad
- Befintliga strandpromenader
- Planerade strandpromenader

Prioritering utifrån tillgångsanlys och befolkningstäthet

Sicklaön: Planerade strandpromenader vid Kvarnholmen, Gäddviken och Bergs gård kommer på sikt skapa en sammanhängande strandpromenad runt Sicklaön. En alternativ sträckning av strandpromenad mellan Nacka strand och Nyckelviken behöver emellertid prioriteras, då utbyggnaden vid Bergs gård ligger långt fram i tiden. Detta kräver trafiksäkerhetsåtgärder längs Skönviksvägen som är tungt trafikerad. Skötselinsatser som upprätthåller och ökar tillgängligheten är särskilt viktiga på strandpromenaderna Sickla–Nacka strand, Vikdalen–Hospitalsparken samt Hammarby sjöstad–Lillängen, där befolkningstätheten är hög. Snöröjning vid Järla sjö skulle förbättra tillgängligheten men strandpromenaden ägs av enskilt markägar. Kommunal skötsel i Lillängen samt förbättrat underhåll av trappor, stigar och skyltning kan öka användningen och framkomligheten på strandpromenaden Lillängen–Nyckelviken via Saltsjö-Duvnäs och Skuru.

Skuru promenad

Saltsjöbaden: Utbyggnad av strandpromenad längs norra kusten prioriteras för att binda samman Saltsjö-Duvnäs, Fisksätra och Skogsö. De saknade länkarna är få och åtgärderna bedöms ge högt bruksvärde i ett tätbefolkat område. I Saltsjöbaden är strandpromenaderna fragmenterade och går via parkvägar, stigar, trottoarer och i blandtrafik. Möjlig utbyggnad kan utredas där allmänt tillgänglig kust finns, men utbyggnad av en sammanhängande strandpromenad nära vattnet begränsas av strandtomter. Befintliga strandpromenader prioriteras därför genom skötselinsatser. I områden med lugna villagator, som Älgö och Skogsö, kan promenader i blandtrafik också ge ett värde för vardagsrekreationen.

Saltsjöpromenaden

Boo: Kommundelens södra kust har en sammanhängande strandpromenad från Tollare till Eriksvik, via stigar, parkvägar och lugna villagator. På norra sidan finns flera strandpromenader som saknar koppling till varandra. Där allmänt tillgängliga kustområden finns bör därför möjligheten till sammanhängande strandpromenader utredas, särskilt sträckan Tollare via passage under Skurubron till Telegrafberget. Topografin i kommundelen ger utmaningar och på delsträckor innebär det att det kommer behövas mer avancerade anläggningar för att göra det möjligt. Anpassningar utifrån rådande bestämmelser inom områden med skyddad natur behöver också göras. Strandpromenader runt sjöar i kommundelens centrala delar är särskilt viktiga, då delar av befolkningen har längre än gångavstånd till kusten. Trots det kommer en andel av boende i detta område har för långt till vatten för att uppnå måttet gångavstånd.

Älta: I Älta är Ältasjön den främsta vattenkontakten. Strandpromenaden runt sjön kan utvecklas genom skyltning, sittplatser och markåtgärder. Samarbete med Stockholm stad, som äger mark på norra och västra sidan, krävs. En viktig länk är gångbron på södra sidan av sjön, som idag är avstängd. Den förvaltas av Stockholm vatten och avfall men förhandlingar pågår med Trafikverket om att överta ansvaret för anläggningen. Kommunen bör samverka med framtida ägare för att få den renoverad och återöppnad så att strandpromenaden runt sjön blir sammanhängande. Strandpromenaden runt Strålsjön fungerar som ett komplement för boende i den östra delen av Älta men boende i södra Älta har för långt till vatten för att uppnå måttet gångavstånd.

Se befintliga, planerad och förslag på utveckling av strandpromenader i karta 10, strandpromenader och utsiktsplatser.

Utsiktsplatser

Längs kusten finns många platser som erbjuder en storslagen utsikt mot Stockholms inlopp eller ut i skärgården. Det kan vara uppfifrån ett högt berg, från något av kommunens utsiktstorn eller en strandpromenad. En del av utsiktsplatserna kan kompletteras med informationsskyltar, och skötsel är viktig för att bevara siktlinjer. Vid planering och utbyggnad bör bebyggelsens skala anpassas till utblickar och i kustnära områden göras tillgängliga för allmänheten.

I karta 10, strandpromenader och utsiktsplatser, redovisas några av de anlagda utsiktsplatserna som identifierades i samband med grön- och blåstrukturprogram, men fler finns.

KARTA 10: STRANDPROMENADER OCH UTSIKTSPLATSER

TECKENFÖRKLARING

— Kommungräns

Nuläge

● Utsiktsplatser

— Befintliga strandpromenader

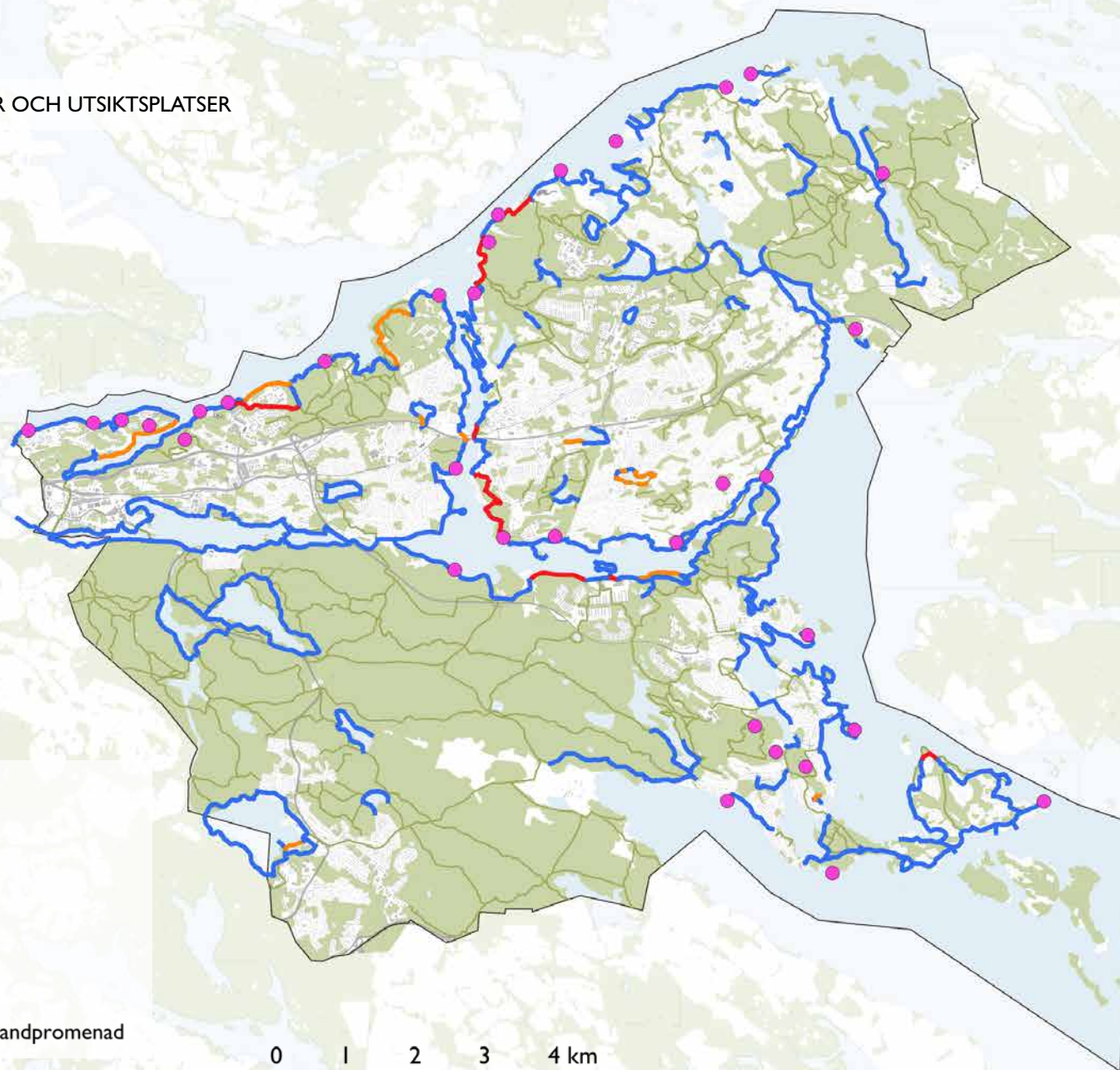
— Spår- och leder

Utvecklingsförslag

— Planerade strandpromenader

— Förslag på utveckling av ny strandpromenad

0 1 2 3 4 km

Badplatser

Kommunala badplatser uppmuntrar till fysisk aktivitet och lek i vatten. Vid ett antal badplatser bedrivs också simundervisning vilket bidrar till ökad simkunnighet bland barn och unga. Det kan gärna utvecklas mer i förenings- eller privat regi.

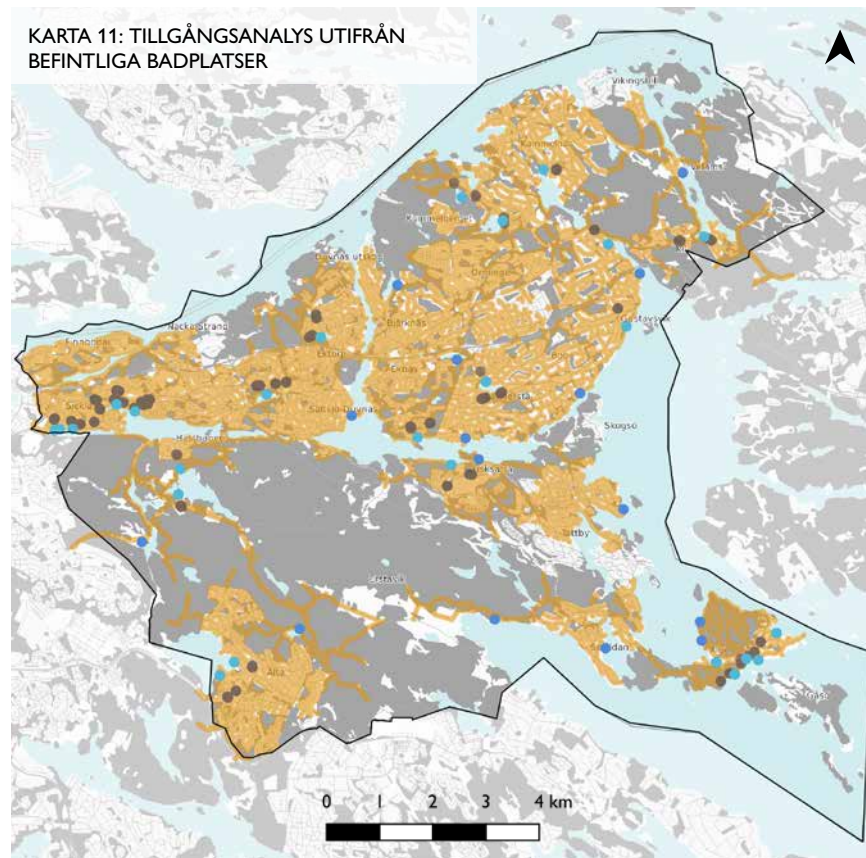
I Nacka ska badplatserna vara jämnt fördelade över kommunen och målet är att alla Nackabor ska ha som längst cykelavstånd till en anlagd badplats. Därför är det också viktigt med högkvalitativa cykelparkeringar vid badplatserna.

För att se var behovet är som störst av nya eller utökade anläggningar har en tillgångsanalys med avståndet två kilometer via gång- och cykelnätet genomförts. I områden med hög befolkningstäthet kan det behövas flera anläggningar inom cykelavstånd för att möta efterfrågan, särskilt där badplatserna är små. Närhet till kollektivtrafik till badet ökar tillgängligheten för fler. Nackas långa kust och många sjöar gör att det går att bada på många fler platser runt om i kommunen än de som analysen omfattar. Se karta 11, tillgångsanalys badplatser

Möjligheten att utveckla nya kommunala badplatser påverkas av faktorer som tillgång till kommunal mark och vatten, miljöpåverkan lokalt och regionalt, detaljplanebestämmelser samt lagstiftning inom strandskydd. Inom skyddade områden som exempelvis naturreservat kan det råda särskilda regler i form av föreskrifter och skötselplan. Badplatser vid kusten ställer extra krav på bryggor och stegar som klarar istrycket och svall från båtar. Kommunala badplatser längs med norra kusten kräver bassänglösningar på grund av yttre miljöpåverkan samt som skydd från båttrafikens svall.

De kommunala baden i Nacka kategoriseras som besöksbad, lokalbad och bryggbad, utifrån innehåll och geografisk placering. Inom begreppet bryggbad ingår även enklare badstege. På alla besöksbad och lokalbad finns toalett under badsäsong och vid Velamsundsbadet och i Sickla strandpark finns det tillgång till toalett året om. Mer information om badens innehåll utifrån kategorierna går att läsa om i parkplanen.

KARTA 11: TILLGÅNGSANALYS UTIFRÅN BEFINTLIGA BADPLATSER

TECKENFÖRKLARING

- Boende inom 2000 meter gångväg till badplats (91% av Nackas boende)
- Hållplatser/stationer inom 500 meter gångväg till badplats
- Badplatser med 500 meter tillgång till hållplatser
- Badplatser utan 500 meter tillgång till hållplatser

KARTA 12: BADPLATSER

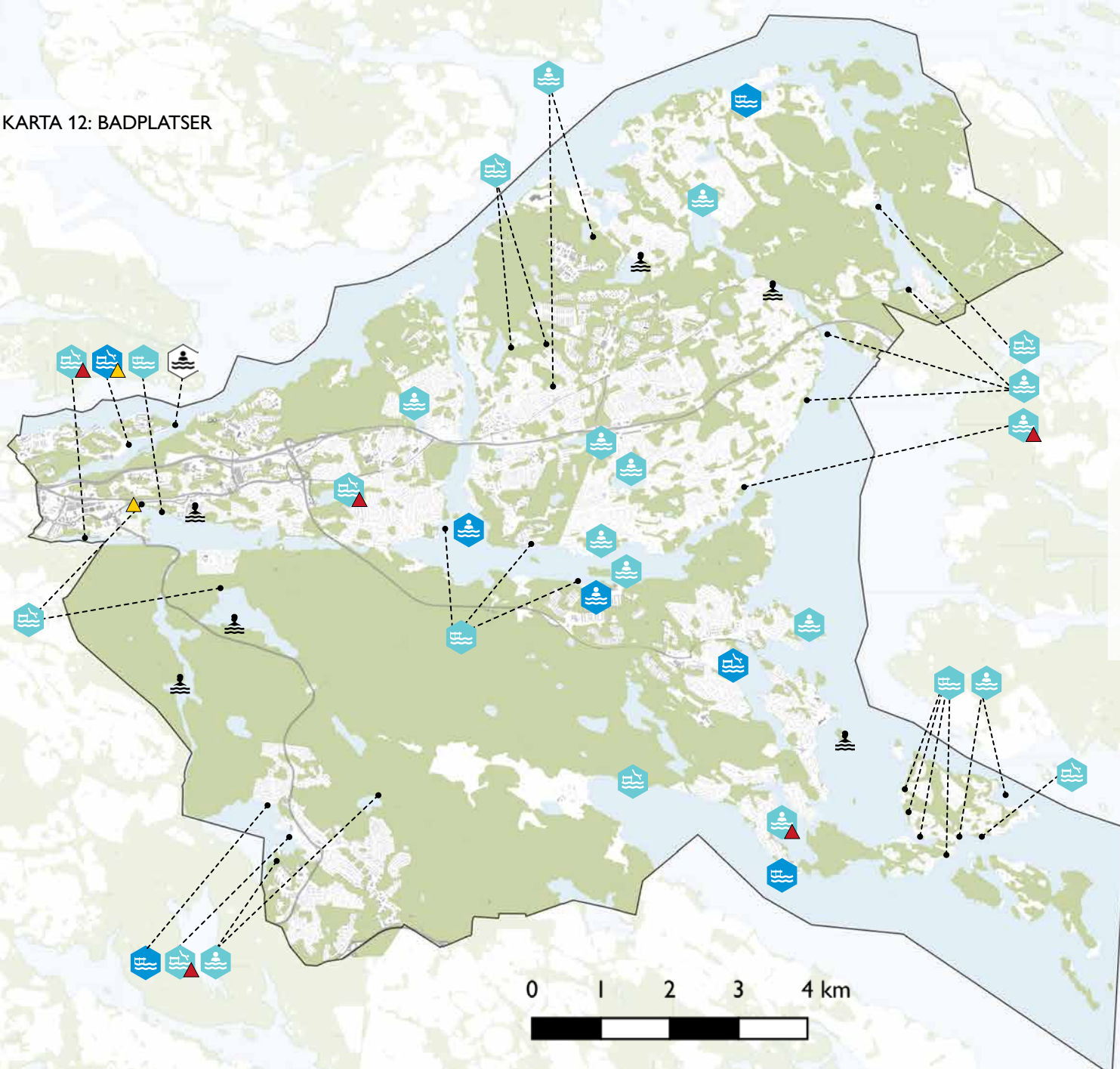
TECKENFÖRKLARING

Badplatser nuläge

- Besöksbad
- Lokalbad
- Bryggbad
- Ej kommunal badplats
- Tillgänglighetsanpassad badplats

Badplatser utvecklingsförslag

- Besöksbad
- Lokalbad
- Bryggbad
- Byggrätt för badplats
- Tillgänglighetsanpassad badplats

Utveckling av badplatser sker utifrån bristanalys och insatser vid upprustning sker i enlighet med deras kategorisering. Ett bad i centrala delarna av Saltsjöbaden är önskvärt eftersom det trots det vattennära läget saknas iordningställda badplatser som passar barnfamiljer. Det skulle kunna kompletteras med ett bad för målgruppen ungdomar och unga vuxna i kommunens mest befolkningstäta område Fisksätra. I Boo är tillgången till bad god förutom i Vikingshill. Området ligger i anslutning till Rösundaviken och där förekommer redan idag en del spontanbad. Läget längst inne i viken ger skydd från farledens båtsvall. Miljöpåverkan kvarstår men ett enklare bryggbad för att göra det mer tryggt att bada kan vara en möjlig utveckling på denna plats. Myrsjöns badplats som drivs av en förening har en central roll för boende i Orminge. I Älta finns två badplatser i Ältasjön och en i Strålsjön. Det skulle kunna kompletteras med ett bryggbad för boende i de norra delarna av kommundelen. En liknande åtgärd kan genomföras i Solsidan. En extra satsning görs också på besöksbaden i kommunen samt på att utöka antalet bryggbad, så att möjligheten att ta ett dopp på ett tryggt sätt ökar.

Ett extra tillgänglighetsanpassat bad med ramp eller lift samt handikapparkering ska finnas i varje kommunedel. Idag finns tillgänglighetsramp på Vårgårdsbadet i Saltsjöbaden, Boobadet i Boo och vid Ältabadet i Älta. Långsjöbadet samt Sickla strandbad på Sicklaön har mindre anpassningar som ökar tillgängligheten. Utveckling av tillgängliga badplatser bör därför i första hand ske på Sicklaön. Badplatsen i Kyrkviken samt det planerade badet i Gäddviken är mest lämpade för det eftersom stora plana brygganläggningar ger goda förutsättningar för exempelvis en mindre lift och mer tillgänglighetsanpassade stegar. Se karta 12 för befintliga anläggningar samt förslag på utveckling som kan utredas vidare.

Bastur

Vinterbad är en populär aktivitet i Nacka och bastubad kan vara ett komplement till detta. Det finns flera konferensanläggningar och hotell i strandnära läge som erbjuder tjänsten mot en avgift men inga i anslutning till kommunala badplatser där vinterbad förekommer. Det finns också ett antal företag som har bastuflottar till uthyrning i bland annat Sicklasjön och Baggensfjärden.

Bastur inom strand- eller vattennära områden kräver bygglov och strandskyddsdispens om strandskyddet inte är upphävt. Verksamheten ska vara förenlig med detaljplanen där sådan finns. För allmän plats gäller att verksamheten ska vara tillgänglig för allmänheten. I dagsläget saknas lämpliga planlagda vattenområden nära tätorter för privata aktörer och förenings- eller medlemsbaserad bastuverksamhet är inte förenlig med planbestämmelsen allmän plats. Om det finns en bygg rätt för bastu på vattenområde kan den nyttjas av en bastuförening. I Stockholm används tidsbegränsade bygglov för tillfälliga anläggningar såsom bastuflottar. Det bör utredas vidare om det även går att införas i Nacka. För att utveckla bastur i föreningsregi behöver kommunen också se över hur detaljplanebestämmelserna används vid detaljplaneläggning av vattenområden och stränder samt se över möjligheterna att tillåta fler bastuanläggningar, med hänsyn till strandskydd och övriga planeringsförutsättningar.

I planen har möjliga platser för utveckling identifierats i anslutning till kommunala bad däribland Näckenbadet i Saltsjöbaden, vid IP/Ältabadet i

Älta samt i Velamsund vid badplatsen eller i byggnaden intill. Flera platser utmed den södra kusten och vid större sjöar är också tänkbara. Djupare studie kring investering, drift och lovhantering krävs. Vid badet i Sickla strand pågår lovprövning för en bastu i privat regi och inom byggrätten för bad på Kvarnholmen skulle en bastu kunna etableras. Utvecklingsförslagen visas i karta 13, friluftsanläggningar.

Paddling

I Nacka finns goda förutsättningar för paddling i sjöar och kustvatten. Kajakuthyrning finns på ett flertal platser och har utökats under senare år med nya obemannade uthyrningslösningar. För den som har egen kajak eller kanot är möjligheterna till förvaring och sjösättning viktiga frågor, samt i många fall även tillgången till närliggande långtidsparkering. Nacka kommun har ordnat kajakställ för förvaring vid Ekudden och Lillängen och tillåtit en privat aktör att placera ställ för allmänheten vid Sicklasjön. Kajakbryggor finns utmed en av kommunens två utpekade kajakleder; vid Sickla strandpark, Duvnäs-viken och Kolbottensjön. Det är även populärt att paddla den andra leden från Dammtorpssjön via Söderbysjön till Ältasjön. Kajakleden går genom Nackareservatet och framtida utveckling behöver samordnas med förvaltaren Stockholms stad. Det är också möjligt att sjösätta sin kajak eller kanot vid de flesta bad, om det görs med hänsyn till övriga gäster. Samordning av olika föreningars verksamheter inom båt- och friluftsnätverk för utveckling av multifunktionella nav skulle öka möjligheterna att paddla i kommunen, liksom tillgången till fler obemannade kajakuthyrningar än de som redan finns runt om i kommunen idag. Att stötta de kajakföreningar som bedriver verksamhet och ge fler möjlighet att etablera sig är också viktigt. Utveckling av Velamsund som ett nav för friluftsverksamhet eller ön Fredan till en lägerplats för kajakverksamhet är två möjligheter som kan utredas.

Kommunen kan göra insatser som upprätthåller och utvecklar möjligheterna till paddling genom att inkludera kajakbryggor längs med kajakleden i drift- och underhållsplanen, möjliggöra för fler iläggingsplatser vid stadsplanering

samt skapa multifunktionella anläggningar i samband med renovering och nyanläggning. I planen föreslås att den allmänna bryggan vid Mjölkudden utformas så att den även fungerar för iläggning av kajak och annan vattensport och att iläggingsplats vid Boobadet eller i anslutning till badet anordnas. En iläggingsplats i Saltsjöbaden exempelvis vid idrottsplatsen och på Svärdsö skulle också kunna undersökas. För kajakleden genom Nackareservatet kan utvecklingen ske genom att förbättra iläggingsmöjligheten vid Dammtorpssjön samt att anpassa en av bryggorna i Ältasjön till ändamålet. Befintliga anläggningar och utvecklingsförslagen visas i karta 13, friluftsanläggningar.

Kajakpaddlare i Sickla sjö

Vindsurfing och andra brädssporter

I Erstaviken bedriver Saltsjöbadens Windsurfingklubb verksamhet, bland annat vindsurfingskola. SUP (Stand up paddleboard) finns att hyra på flera platser i kommunen och är även förhållandevis enkla att förvara och transportera för de som har en egen bräda. I Järlasjön på Erstaviks mark finns en vattenskidåkningsklubb. Genom att utreda möjligheterna till att utveckla fler platser för marint friluftsliv, exempelvis vid Mjölkudden, på Fisksätra holme och i Velamsund skulle olika brädssporter som exempelvis vindsurfing kunna utvecklas i kommunen. Befintliga verksamheter och utvecklingsförslag visas i karta 13, friluftsanläggningar. I begreppet föreningsnav kan anläggningar för flera olika aktiviteter ingå.

Snorkling

Nackas lugnare vikar kan bjuda in till snorkling, att utveckla en snorkelled skulle kunna vara aktuellt. Två platser som kan utredas för det är på Erstaviks vatten i Erstaviken och inom naturreservatets vatten på Svärdsö. Hänsyn till marina värden och avtal med markägaren krävs för ett genomförande.

Blue Generation i Fisksätra

Seglarskolor och Sjöscouter

I Nacka kommun finns två sjöscoutkårer; Nacka sjöscoutkår vid Saltsjö-Duvnäs och Saltsjöbadens sjöscoutkår vid Dragedsviken i utkanten av Svärdsö naturreservat. För sjöscouternas fortsatta verksamhet är lokalfrågan mycket viktig. De är också beroende av att ha tillgång till bryggor och förvaring av båtar och material intill. Vid Saltsjö-Duvnäs sker planändring för att möjliggöra det. Seglarskolorna är andra viktiga aktörer som bidrar till vana vid vatten och kunskap om segling. Nacka har flera föreningar som bedriver sådan verksamhet bland annat Måsungen i Saltsjö-Duvnäs, KSSS i Saltsjöbaden, Gäddvikens segelsällskap i Svindersviken och Boo IF segling vid Mjölkudden i Boo. Att erbjuda långsiktighet samt planera utifrån deras verksamheter vid utveckling i närområdena är de viktigaste frågorna för föreningarna. Utveckling av nya verksamheter är hänvisade till befintliga båtklubbars verksamhetsområden. Om det ska skapas nya områden krävs planändringar. Befintlig verksamhet visas i karta 13, friluftsanläggningar.

Vinteraktiviteter vid vatten

Under vintrar med gynnsamma isförhållanden finns goda möjligheter till skridskoåkning på sjöar och havsisar. Dammtorpssjön fryser till fort och är därför mycket populär bland skridskoåkare tidigt på säsongen. Från Dammtorpssjön går det också att åka vidare i sjösystemet till Söderbysjön, genom Brotorpskanalen/Ältaån och vidare till Ältasjön. Under de vintrar då havsisarna lägger sig erbjuder exempelvis Baggensfjärden och Erstaviken fantastiska vidder för skridskoåkare, med möjlighet till längre turer utåt skärgården. Nacka kommun plogar sjöisbanor på ett antal sjöar så snart isen är tillräckligt tjock; Bagarsjön, Bastusjön, Insjön, Järlasjön, Lundsjön-Dammsjön, Långsjön, Myrsjön, Sicklasjön och Ältasjön. Plogad sjöisbana finns även vid Hellasgården. De skridskoisar som plogas i Nacka redovisas i karta 13, friluftsanläggningar.

Det är viktigt att möjligheten att vara aktiv utomhus under vintermånaderna inte försämras i takt med klimatförändringarna. Kommunen behöver därför utreda möjligheterna för och stötta initiativ till anläggningar med konstsnö och konstisar. En större bredd av vinteraktiviteter som inte är lika beroende av snö och is, som exempelvis vinterbad, vinterpaddling och stjärnskådning under den mörka årstiden skulle också kunna vara en möjlig utveckling.

Fritidsfiske och fågelskådning

Fiske med handredskap är fritt längs hela ostkusten. I Nackas sjöar gäller olika regler angående fiske, se Nackas hemsida eller sportfiskarnas hemsida för information för aktuell sjö. Det finns flera fiskevårdsföreningar i Nacka som förvaltar fisket i olika vatten samt två sportfiskeklubbar.

Åtgärder för att ta bort hinder för fiskvandring och främja fiske i vattendrag genomförs i samarbete med föreningar och sportfiskeklubbar. Projekt har bland annat genomförts i Insjöbäcken i Velamsund samt i Sågsjöbäcken. En utveckling kan vara att involvera föreningarna i vassröjning i mer svåråtkomliga vikar där det gynnar djurlivet. De skulle också kunna hjälpa till med skötseln av de fiskelekplatser som kommunen skapat.

Bryggor där fiskeföreningarna bedriver verksamhet finns bland annat i Ältasjön och Sandasjön. Dessa bryggor sköts av föreningarna men är öppna för allmänheten att använda under förutsättning att det sker utanför organiserad verksamhetstid. Det finns önskemål om att utveckla en fiskebrygga i Järlasjön men det kan ske först när anläggningsbehovet för en bredare målgrupp är uppnådd i området. Befintliga fiskebryggor redovisas i karta 13, friluftsanläggningar.

Nacka kommun har anlagt tre mindre fiskelekplatser i lagunform, med syfte att gynna fiske och skapa miljöer för yngel att växa upp. Platserna är valda för att även gynna rekreativa och pedagogiska värden, för att lära mer om rovfiskens påverkan i havsmiljön. Fler fiskelekplatser även längre ut i Nackas skärgård skulle också kunna utvecklas.

Nackas sjöar och kust erbjuder också goda möjligheter till fågelskådning. Populära områden för fågelskådning är Erstavikens strandängar, Rudsjön, Tollare träsk och Bölemosse. Vid Rudsjön finns ett fågeltorn och en tillgänglighetsanpassad utsiktplatå för skådning ut över sjön. Utveckling ska ske genom att identifiera områden för fågelskådning med många besökare samt genomföra åtgärder som tillgängliggör dem. Befintliga anläggningar redovisas i karta 13, friluftsanläggningar.

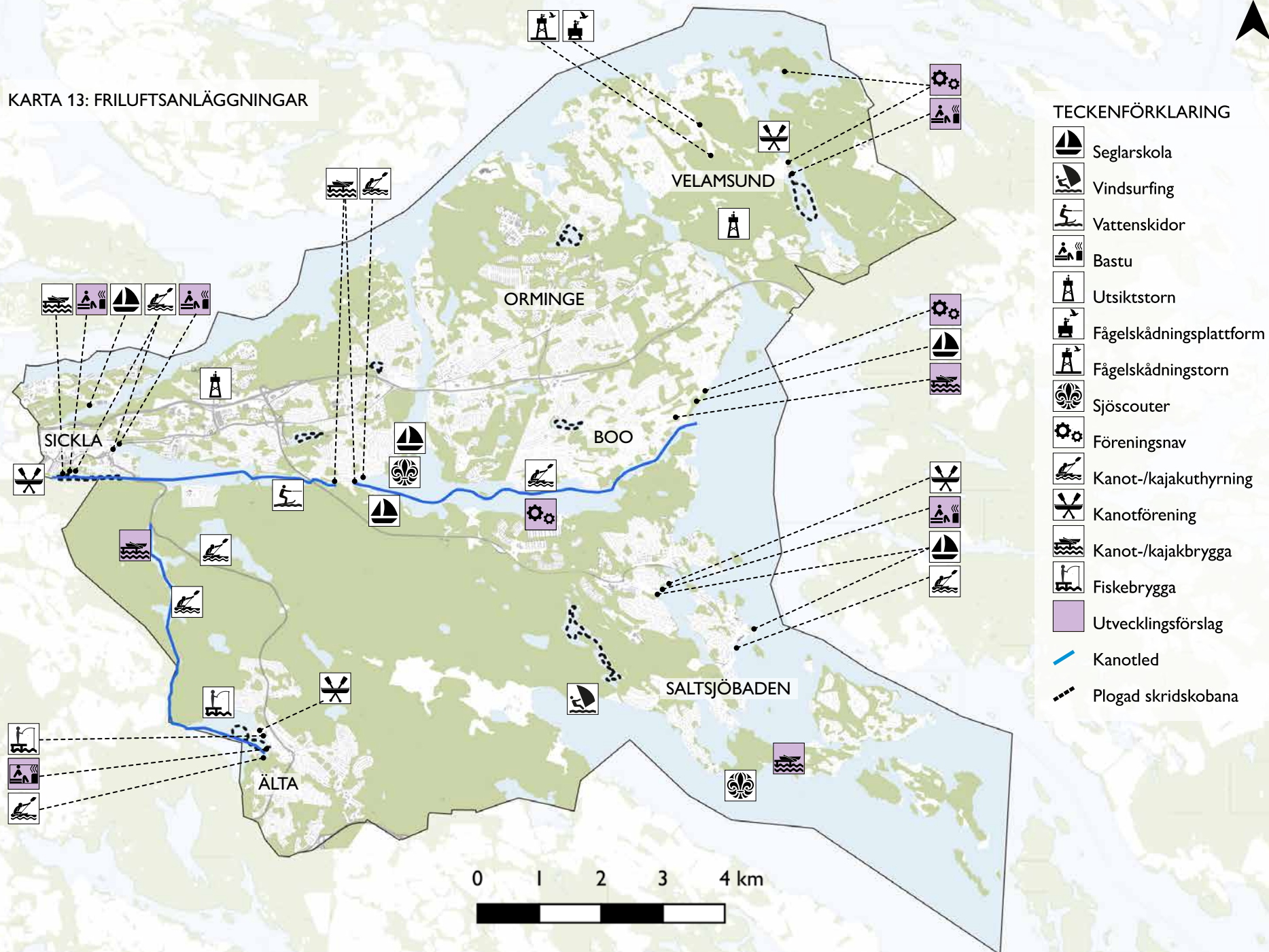
Strandstädning

Nacka erbjuder årligen ungdomar feriearbete där de bland annat får i uppdrag att städa kommunens kuststräckor och sjöar. Vid en framtida utveckling skulle strandstädningen även kunna omfatta öar. Det innebär en viss logistisk utmaning men vinsten skulle vara stor eftersom dessa sällan besöks av ordinarie renhållningsentreprenör. Åtgärder som kan minska tillförseln av skräp i hav och sjöar identifieras inom kommunens avfallsplan.

Fågelplattform vid Rudsjön

KARTA 13: FRILUFTSANLÄGGNINGAR

UTVECKLINGSFÖRSLAG

SAMMANSTÄLLNING AV UTVECKLINGSFÖRSLAG FRILUFTSLIV - **ALLMÄNT**

- Utforma anläggningar så att de så långt möjligt kan användas av barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.
- Utveckla informationen om friluftsanläggningar för kustliv på kommunens hemsida och naturkartan samt uppmana föreningar att sprida information om aktiviteter via kommunens evenemangskalender.
- Upprätta och ajourhåll en lista över efterfrågade friluftsanläggningar för användning vid förvaltning och planering.
- Vidareutveckla fritidsbiblioteket för aktiviteter vid och på vatten.
- Skapa multifunktionella anläggningar som stödjer flera friluftsaktiviteter vid renovering och nyanläggning vid kust och sjö.
- Utred om och hur bastuflottar kan införas i Nacka.
- Inkludera skridsko- och kajakbryggor i kommunens förvaltningsplaner och genomföra upprustningar av befintliga bryggor.
- Säkerställa långsiktighet avseende verksamhetsytor, lokaler, bryggor och förvaring för seglarskolor och sjöscouter.
- Uppmuntra initiativ till konstsnö och konstisar i kommunen och informera om möjlighet till vinterbad, vinterpaddling och stjärnskådning.
- Utred fler fiskelekplatser och involvera fritidsfiske- och fiskevårdsföreningar i utveckling och skötsel av strandängar, fiskelekplatser, vattendrag och vassröjning.
- Utveckla fler fiskebryggor för föreningsverksamhet.
- Upprätthåll och utveckla siktlinjer och utblickar över vatten i samband med planering och genom anpassad och utvecklad skötsel. Utveckla informationsskyltar på strategiska platser.

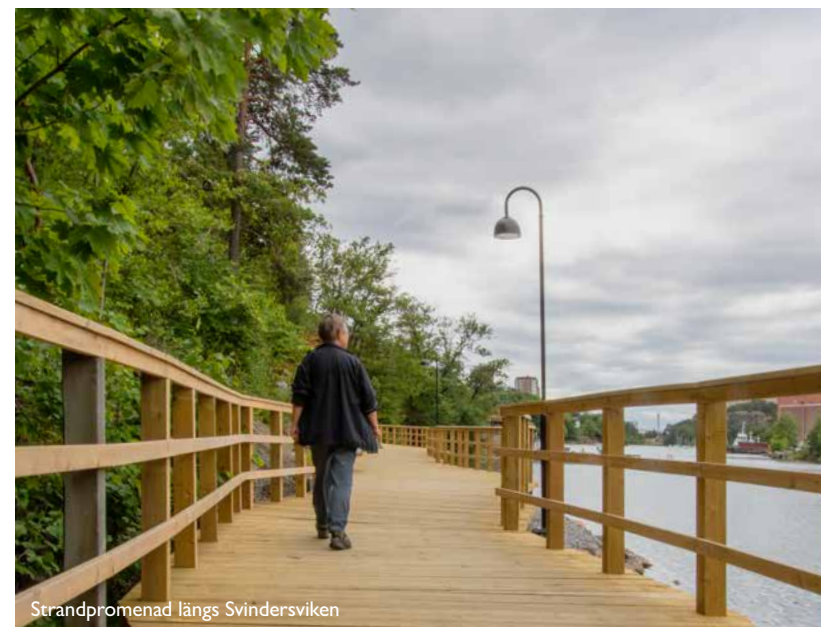

Fiskelekplats i Nyckelviken

UTVECKLINGSFÖRSLAG

SAMMANSTÄLLNING AV UTVECKLINGSFÖRSLAG FRILUFTSLIV - **PLATSSPECIFIKA**

- Utred möjligheterna att utveckla Velamsund till ett nav för föreningar, näringsliv och besökare med fokus på friluftsverksamhet och båt- och kustliv genom utveckling av park- och naturområdet, lokaler och bryggor.
- Utred utveckling av ön Fredan, Fisksätra holme och Mjölkudden till föreningsnav för kustliv där flera föreningar kan samutnyttja anläggningar.
- Utred en trafikseparerad koppling längs Skönviksvägen mellan Nacka strand och Nyckelviken.
- Färdigställ planerad kustnära promenad inom det blivande naturreservatet Utskogen med koppling till Nyckelviken.
- Utred kommunal skötsel av strandpromenaden mellan Lillängen och Storängen.
- Bevaka att strandpromenaden och kopplingen under Skurubron, öster och väster om sundet, återställs efter Trafikverkets avetablering.
- Utred strandpromenad mellan Tollare via passage under Skurubron till Telegrafberget.
- Förbättra strandpromenaden runt Ältasjön i samverkan med Stockholms stad. Promenaden över Ältasjöns södra del behöver renoveras i samverkan med ägaren.
- Utred möjligheten att utveckla en sammanhängande strandpromenad mellan Saltsjö-Duvnäs och Skogsö.
- Utred utveckling av nya badplatser i Neglinge gårdspark och i Fisksätra.
- Utred möjligheterna till ett enklare bryggbad/badstege i Ältasjön, Vikingshill och Solsidan.
- Genomför tillgänglighetsåtgärder vid Kyrkviksbadet samt vid den planerade badplatsen i Gäddviken.
- Utred möjliga platser för bastu vid exempelvis Näckenbadet, Ältabadet, Kyrkviksbadets solbrygga och i Velamsund.
- Utforma bryggan i Mjölkudden så att den även fungerar för iläggning av kajak och annan vattensport.
- Utred förbättrade iläggningsplatser för kajak vid Boobadet, Saltsjöbaden, Svärdsö, Dammtorpssjön och i Ältasjön.
- Utred möjligheterna till en snorkelled i Erstaviken eller vid Svärdsö.
- Utöka strandstädningen till att omfatta kommunala öar.

Strandpromenad längs Svindersviken

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UTVECKLING

Nackas kultur- och naturmiljöer är en resurs som kan tas tillvara och stärkas vid utveckling av nya anläggningar. Genom anpassning i placering och utformning utifrån förutsättningar i detaljplan, strandskydd och miljö skapas långsiktigt hållbara anläggningar.

Kulturmiljöer på land och i vatten

Längs Nackas kuster finns flera kulturmiljöer som är av riksintresse eller lokalt intresse för kulturmiljövården. De bidrar till attraktiva livsmiljöer och människors välbefinnande. Genom att utveckla dem varsamt och med hänsyn till värdena när anläggningarna placeras och utformas är de en resurs som kan tas tillvara vid utvecklingen av kustnära platser.

Kunskapen om marina kulturmiljöer är mer begränsad än den om kulturmiljöer på land. Många lämningar är sannolikt ännu inte upptäckta. Fartygslämningar som förläste före 1850 räknas som fornlämningar och är skyddade enligt kulturmiljölagen. Lösa föremål runt en fartygslämning ingår i fornlämningsområdet och hamnanläggningar och andra spår efter tidigare verksamheter vid stränderna regleras också av kulturmiljölagen. Länsstyrelsen kan även fornlämningsförklara yngre lämningar om det finns särskilda skäl. Vid åtgärder i anslutning till fornlämningar bör kontakt med Länsstyrelsen tas i god tid innan åtgärd för att minska risken att de skadas. Statens museer för maritim-, transport- och försvarshistoria erbjuder rådgivning om marina fornlämningar. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete ska arbetet omedelbart avbrytas och länsstyrelsen kontaktas. Se karta 14, kulturmiljöer och farled.

Farleder

En farled är ett vattenområde som sjöfarten använder, vilket innefattar nationell och internationell fartygstrafik, skärgårdstrafik, fritidsbåtar och regional pendelbåtstrafik. Farlederna är viktiga och i synnerhet längs Nackas norra kust, genom Skurusundet och Baggensstaket, eftersom de förbinder Stockholms

sjöfart med skärgården. Kommunens förhållningssätt till befintliga farleder är att inga åtgärder får vidtas som väsentligt försvårar användningen av farlederna. Se karta 14, kulturmiljöer och farled.

I NACKA GÖR VI SÅ HÄR

Vi tar särskild hänsyn vid hur anläggningar placeras och utformas inom kulturmiljöer.

Vi anpassar etablering av nya bryggor och verksamheter efter marina kulturmiljöer.

Vi undviker så långt möjligt platser där det finns eller kan antas finnas fornlämningar, och vid osäkerhet utreder vi förekomsten.

Betydelsefulla naturmiljöer

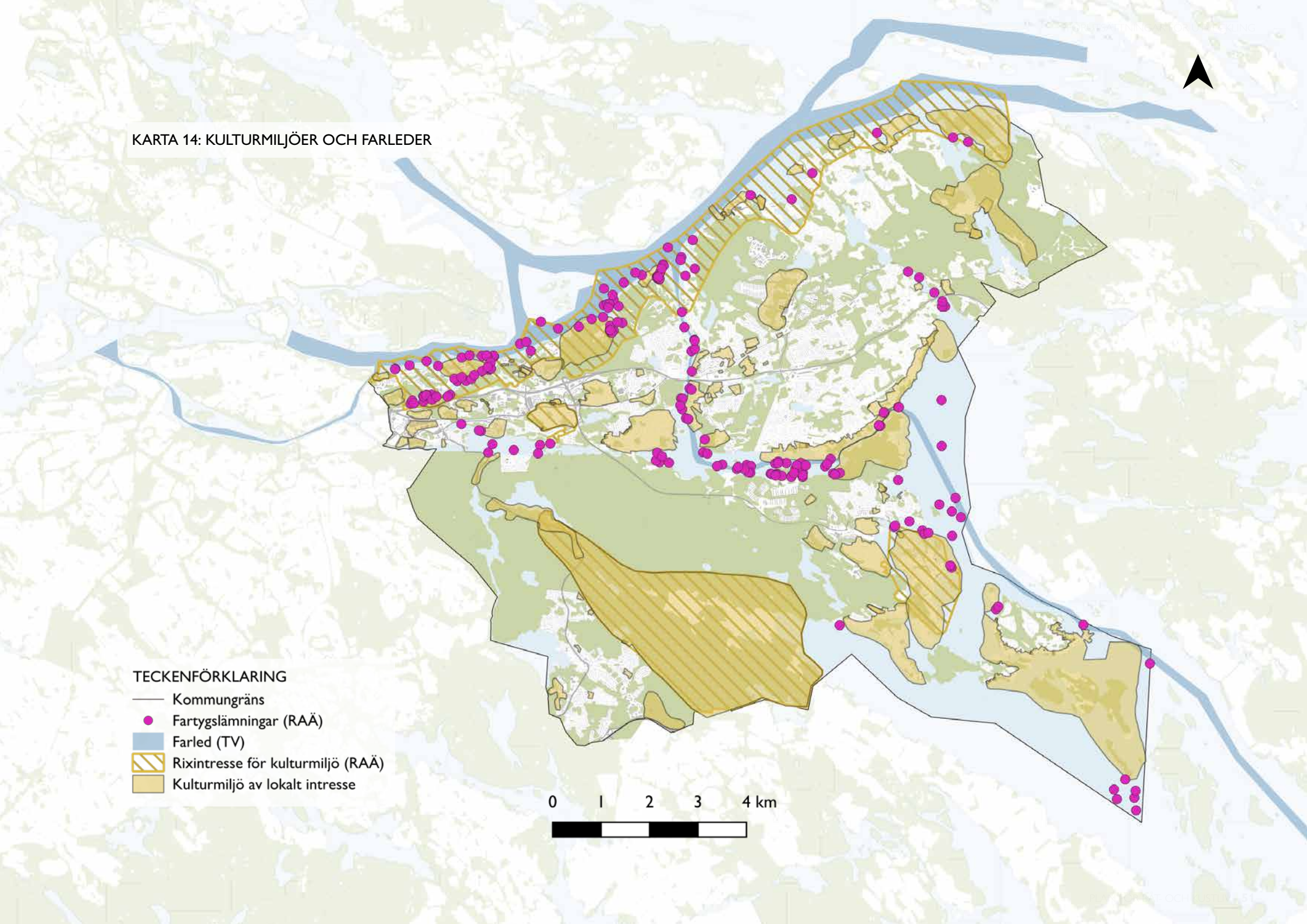
Strandzoner, grunda marina miljöer och sjöar/vattendrag är viktiga lek- och uppväxtmiljöer för fisk samt groddjur. Det kräver särskild hänsyn vid skapande av nya verksamheter i dessa miljöer och förhållningssätten från kommunens grön- och blåstrukturprogram ska följas. Karta 15 visar de marina ESKO-områdena samt viktiga samband för vattenlevande arter. För att ett område ska pekas ut som ESKO-område ska den uppfylla någon eller flera av dessa kriterier, områden med instabil biologisk produktion och ogynnsamma återväxtförutsättningar, områden som inrymmer växt- och djurarter som är utrotningshotade, områden i övrigt som är särskilt ömtåliga och som samtidigt inrymmer särskilda ekologiska värden eller områden som har betydelse som genbank. Alla kommunens ESKO-områden visas i kommunens översiktsplan i kartan på sidan 80.

KARTA 14: KULTURMILJÖER OCH FARLEDER

TECKENFÖRKLARING

- Kommungräns
- Fartyglämningar (RAÄ)
- Farled (TV)
- ▨ Rixintresse för kulturmiljö (RAÄ)
- Kulturmiljö av lokalt intresse

0 1 2 3 4 km

Åtgärder som kan vidtas för att utveckla och stärka den biologiska mångfalden vid etablering av nya verksamheter inom dessa områden är exempelvis anlägga kajbalkonger, vassröjning som gynnar fisklek och att välja bojar som inte skadar bottenvegetationen enligt skriften ”Bojar som naturvårdsåtgärd i naturhamnar”. Se karta 15, särskilt viktiga strandmiljöer samt samband.

I NACKA GÖR VI SÅ HÄR

Vi vidtar åtgärder som skapar ekologiska värden och gynnar habitatet i samband med etablering av anläggningar inom viktiga naturliga lek- och uppväxtmiljöer för fisk. Det sker i första hand genom naturbaserade lösningar.

Vi genomför mer ingående analyser av naturvärden och känslighet vid planering och exploatering i utpekade ESKO-områden, enligt översiktsplanen, jämfört med andra marina områden.

Risk för ras, skred och erosion

I Nacka förekommer riskområden för ras, skred och erosion i strandzonen. Inom dessa områden krävs både anpassning och förebyggande åtgärder. Riskområdena redovisas i karta 16, strandnära skred och föroreningar.

I NACKA GÖR VI SÅ HÄR

Vi undviker att etablera nya anläggningar och verksamheter i områden med risk för ras, skred och erosion.

Vi vidtar förebyggande åtgärder, i första hand naturbaserade lösningar, i samband med etablering av ny verksamhet.

Vi beaktar att båtsvall kan påverka erosionskänsliga stränder negativt och ställer därför krav på fördjupade utredningar inför etablering av nya pendelbåtsbryggor.

Förorenade områden längs med kusten

Eftersom det historiskt har funnits industrier längs med kusten i Nacka är det inte ovanligt att strandnära land- och vattenområden är förorenade. Även mer sentida verksamheter, som båt- och varvsverksamhet har ofta givit upphov till föroreningar i mark, vatten och sediment. Länsstyrelsen samordnar kartläggningar av större riskområden i länet.

Nacka kommun har identifierat ett antal områden som antingen är bekräftat eller misstänkt förorenade. Förorenade områden hanteras eller saneras främst i samband med att marken ska bebyggas eller användas på ett nytt sätt.

Kommunens kartläggning visar var det finns skäl att misstänka att det kan finnas föroreningar i mark, vatten och/eller sediment. Kartläggningen är varken fullständig eller exakt, men den ger en bild av var det potentiellt kan finnas föroreningar utifrån tidigare verksamheter och markanvändning. Vid etablering av ny verksamhet inom utpekade områden görs en djupare utredning. Mer om åtgärder för att ta hand om miljöföroreningar finns på naturvårdsverkets hemsida. Se karta 16, potentiellt förorenade områden (MIFO) samt strandnära skred.

Kommunen har en oljebekämpningsplan för Nacka kommuns kust. Ett oljeutsläpp kan ge stora störningar på växt- och djurliv. Det kan också innebära socioekonomiska konsekvenser, eftersom oljan påverkar rekreationsområden, besöksnäring och båtliv genom förorenade stränder och båthamnar. Ett syfte med oljebekämpningsplanen är att minimera ekologiska och socioekonomiska följder vid ett större oljespill till havs.

I NACKA GÖR VI SÅ HÄR

Vi anpassar utvecklingen av allmänna anläggningar inom förorenade områden genom val av anläggningstyp.

Vi vidtar förebyggande åtgärder som säkerställer allmänhetens hälsa och säkerhet i samband med etablering av nya anläggningar.

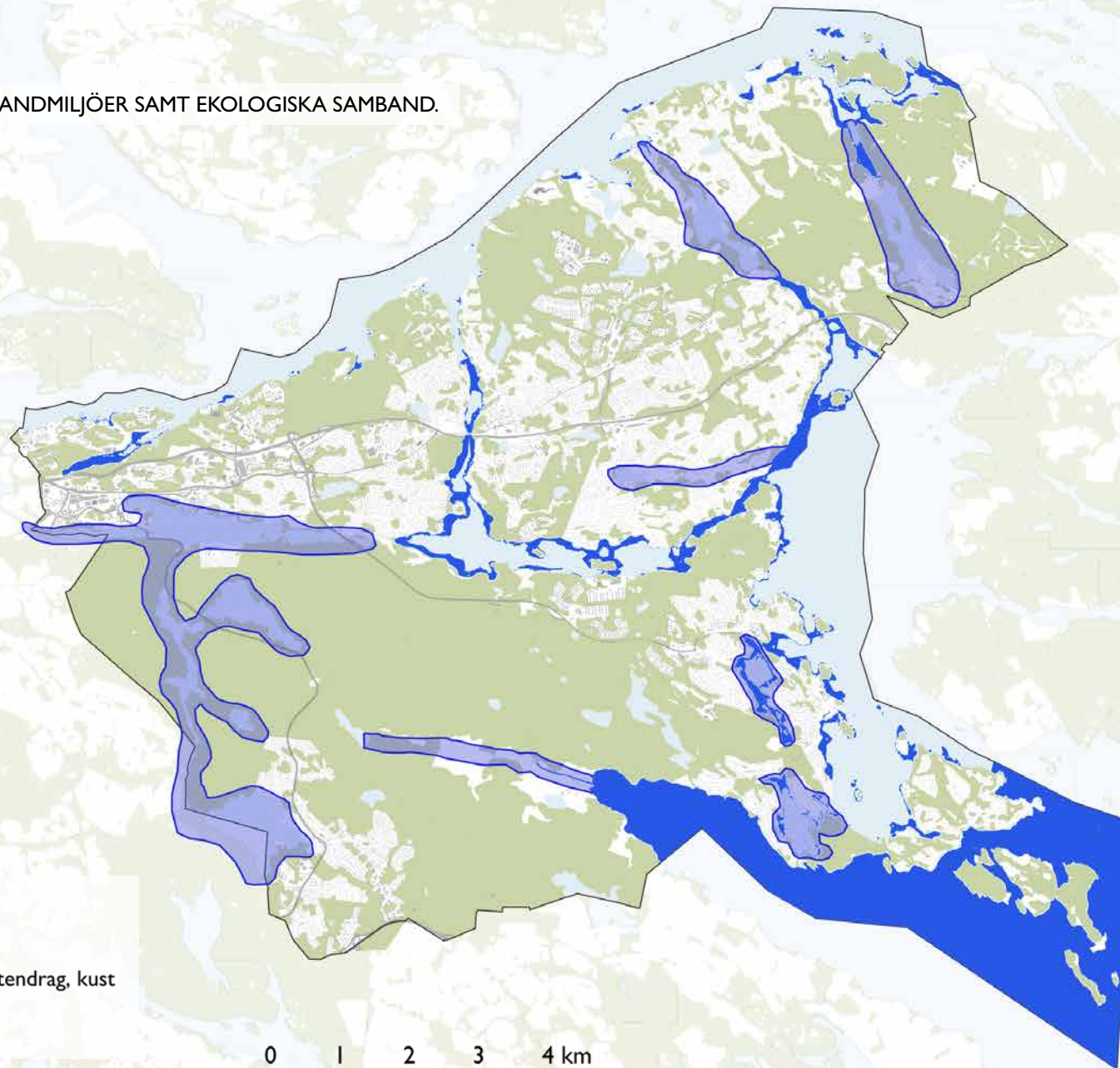

KARTA 15: SÄRSKILT VIKTIGA STRANDMILJÖER SAMT EKOLOGISKA SAMBAND.

TECKENFÖRKLARING

- Kommungräns
- Ekologiska samband sjöar, vattendrag, kust
- Betydelsefulla kustmiljöer för biologisk mångfald (ESKO)

0 1 2 3 4 km

Vattenverksamhet

Att uppföra anläggningar i ett vattenområde definieras som vattenverksamhet. Det kan till exempel vara pålning, muddring, dikning, rensning, byggande av pirar och vissa bryggor, utfyllnad av tomt eller badstrand. Vissa mindre vattenverksamheter kan behöva anmälas till länsstyrelsen, medan de större kräver tillstånd från mark- och miljödomstolen.

Detaljplanering samt strandskydd och bygglov

Planbestämmelser

Stora delar av Nackas kustområde omfattas av detaljplan, men det finns även kuststräckor som inte är planlagda.

Inom detaljplanelagt område reglerar planbestämmelserna hur mark- och vattenområden får användas och om områden får bebyggas eller överbyggas. Bestämmelserna ligger till grund för prövning av bland annat bygglov och strandskyddsdispens. Vattenområden kan ha olika beteckningar beroende på när detaljplanen togs fram. I vissa planer preciseras vilken typ av verksamhet eller anläggning som medges, exempelvis småbåtshamn, bryggor eller förtöjningsplatser. I äldre planer, såsom byggnadsplaner och stadsplaner, regleras främst om vattenområdet får överbyggas eller inte, ibland med tillägg om att mindre bryggor kan tillåtas.

Utanför detaljplanelagt område görs bedömningen i stället utifrån plan- och bygglagen, miljöbalkens strandskyddsbestämmelser samt platsens förutsättningar och påverkan på allmänna och enskilda intressen.

Strandskydd gäller normalt både inom och utanför detaljplan, om det inte har upphävts. Syftet är att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv.

På land innebär bestämmelsetypen "Allmän plats" att området ska vara tillgängligt för allmänheten och därför inte får inhägnas eller på annat sätt utformas så att allmän tillgång hindras. Inom kvartersmark gäller inte samma krav på allmän tillgänglighet, men eventuella åtgärder, såsom inhägnad, prövas utifrån planbestämmelsernas syfte och övrig tillämplig lagstiftning.

Fastigheters vattenområden är ofta osäkra och kan behöva ses över och eventuellt fastighetsbestämmas. Det görs i samband med att åtgärd är aktuell och genomförs tillsammans med lantmäterimyndigheten.

För att möjliggöra utveckling av friluftsliv som förutsätter olika slags bryggor behövs fler områden med planbestämmelser som tillåter det. Det inbegriper även vattenområden för kommunala anläggningar. De Nackabor som flyttar in i ett område kan ha andra behov och önskemål än de som låg till grund för detaljplanen, samtidigt som antagen plan låser mark- och vattenanvändningen i många år framöver.

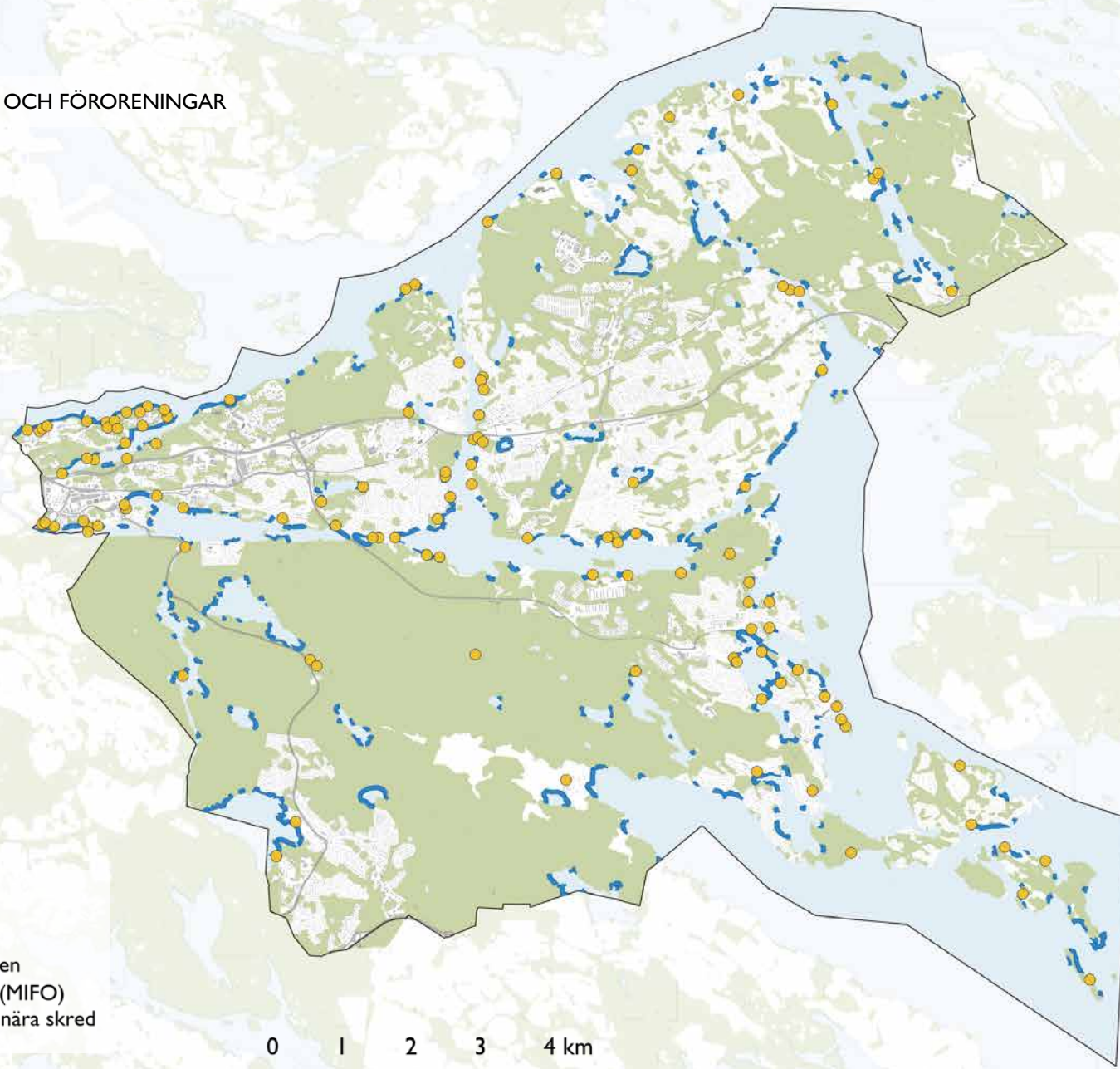
I karta 17, planområden och strandskydd, visas de planförutsättningar som finns i Nacka samt strandskyddets utbredning. Mer detaljerad information om vad som gäller för olika fastigheter finns på kommunens webbkarta. Kommunen har även en stadsbyggnadsservice som guidar Nackabor och företagare samt svarar på allmänna frågor om bygglov, planering, miljö och lantmäteri.

KARTA 16: STRANDNÄRA SKRED OCH FÖRORENINGAR

TECKENFÖRKLARING

- Kommungräns
- Potentiellt förorenade områden inom 100 m från vattenlinjen (MIFO)
- Områden med risk för strandnära skred

0 1 2 3 4 km

Strandskyddsdispens eller strandskyddsupphävande

Strandskydd råder längs flera av Nackas strandområden. Strandskyddet är vanligen 100 meter från strandlinjen på land och i vattenområdet, men det finns även områden med utökat strandskydd om upp till 300 meter från strandlinjen. Strandskyddet syftar enligt miljöbalken till att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområden och att bevara växt- och djurliv. Dispens från strandskyddet kan endast ges om åtgärden inte påtagligt försämrar dessa värden och om minst ett särskilt skäl föreligger, exempelvis att ett område redan är ianspråktaget eller om åtgärden utgör ett angeläget allmänt intresse. Om strandskyddsdispens söks inom en detaljplan behöver åtgärderna också överensstämma med detaljplanens bestämmelser för hur mark- och vattenområden får användas. Samlokalisering av bryggor och anläggningar eftersträvas för att ge allmänheten tillgång till så stor del av strandområdena som möjligt. Samlokalisering innebär också ofta att påverkan på naturvärdena blir mindre. Fri passage längs stranden ska säkerställas i möjligaste mån. Inom strandskyddade områden ska den verksamhet som bedrivs av båtklubbar och andra föreningar på kommunal mark också tillåta att allmänheten har tillträde, och anläggningar som bastur ska vända sig till alla.

Det är inte tillåtet att uppföra nya brygganläggningar, eller utvidga befintliga, inom strandskyddade områden utan att först ansöka om strandskyddsdispens hos kommunen. I prövningen bedöms bland annat om anläggningen har funnits på platsen sedan innan år 1975, då det generella strandskyddet infördes. Reparationer av anläggningarna kan i allmänhet ske utan att dispens behövs, men det är säkrast att kontakta kommunen för att kontrollera vad som gäller.

I samband med att ett vattenområde ingår i en ny detaljplan som ska antas kan strandskyddet behöva upphävas. Det görs vanligen genom att beteckna vattenområdet som bryggor eller småbåtshamn där verksamhet finns i nuläget eller där det är lämpligt att utveckla ny verksamhet inom vattenområdet.

Bygglov

De flesta ny- om- och tillbyggnationer kräver bygglov, men det finns undantag. Ibland kan det räcka med en bygganmälan, eller ingen åtgärd alls. På kommunens hemsida går det att läsa om det behövs bygglov eller anmälan för den planerade åtgärden.

Vid prövning av bygglov görs en bedömning om det byggnadsverk och den fastighet åtgärden avser stämmer överens med den aktuella detaljplanen. Om åtgärden avses att placeras på mark som enligt detaljplanen utgör allmän platsmark behöver åtgärden avse ett allmänt ändamål. Åtgärder som syftar till ett enskilt ändamål anses inte vara förenligt med användningen.

Att placera ett byggnadsverk på allmän platsmark, som exempelvis en bastu, eller ett klubbhus för en båtklubb, som endast tillåter personer med medlemskap att nyttja överensstämmer inte med planbestämmelsen allmänt ändamål. Ett exempel på byggnadsverk som utgör ett allmänt ändamål är ett utegym, eller kafé i en park eftersom syftet med anläggningen är allmänt ändamål oavsett om det är i kommunal eller privat regi.

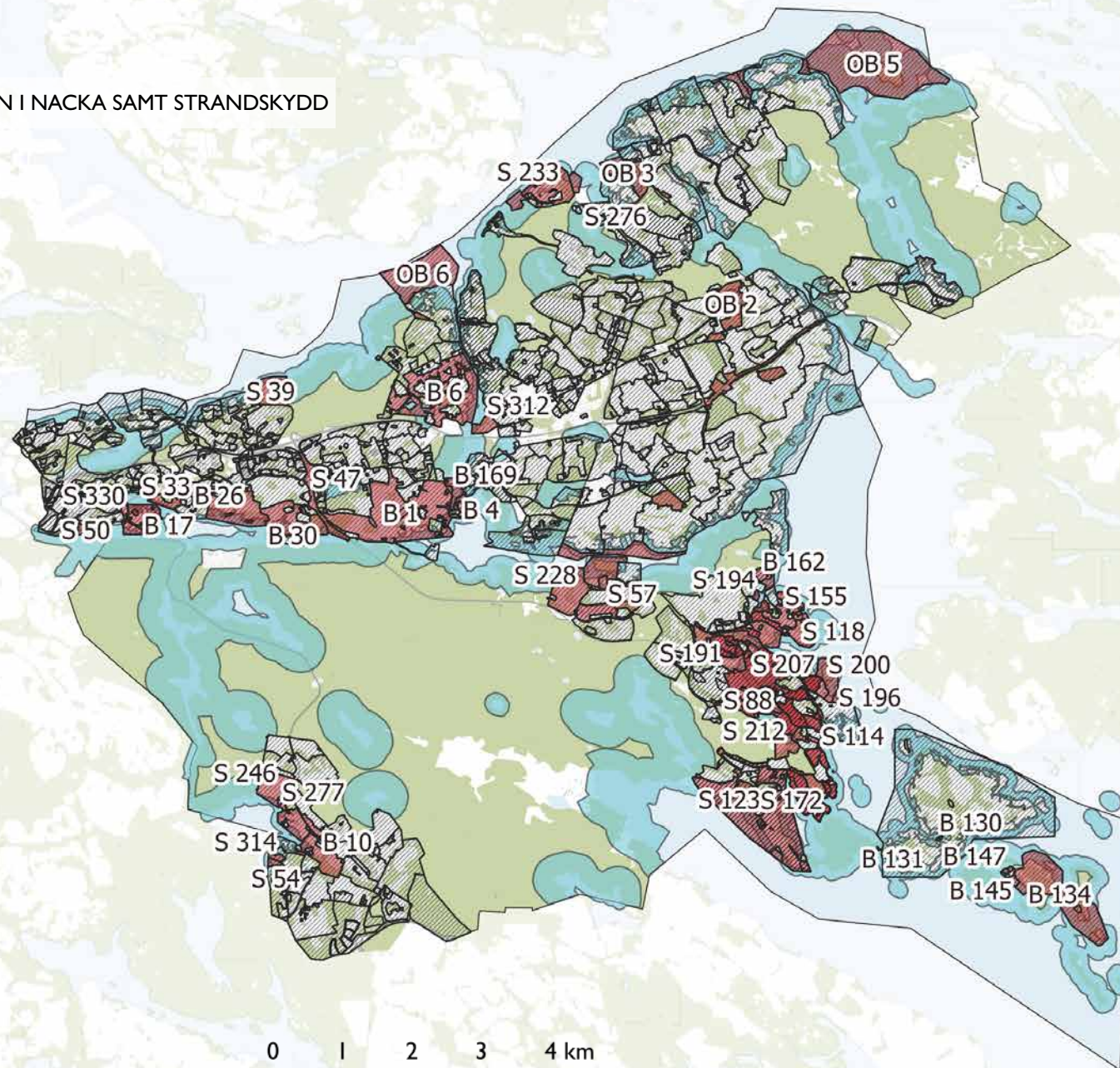

KARTA 17: PLANERADE OMRÅDEN I NACKA SAMT STRANDSKYDD

TECKENFÖRKLARING

- Kommungräns
- ▨ Detaljplanerat område
- Planerat område övrigt
- Strandskyddsområde

0 1 2 3 4 km

KÄLLOR OCH HÄNVISNINGAR

Inledning

- Översiktsplan 2050 (2025-11-04), Nacka kommun
- Grön- och blåstrukturprogram (2025-12-15), Nacka kommun
- Klimat- och miljöprogram (2025-03-17), Nacka kommun
- Näringslivsstrategi 2025-12-15), Nacka kommun
- Föreningsdialoger (PBK, ÖP, NVP, GBP)
- Dialoger med Trafikverket

Båtliv

- Föreningsdialoger 2025-2026 (PBK)
- Näringslivsdialog 2026 (PBK)
- Båtlivsundersökningen 2025 - En undersökning om båtlivet i Sverige (2025-09-25), Transportstyrelsen
- Inriktning för ett hållbart båtliv 2035 (2026-01-14), Transportstyrelsen
- Bojar som naturvårdsåtgärd i naturhamnar, 2026, Skärgårdsstiftelsen

Kollektivtrafik till sjöss

- Båtpendling i Nacka 2050 (2024-06-12), WSP
- Resandepotential pendelbåtsbryggor Skurusundet, Nacka kommun (2023-12-14), WSP
- Resandepotential för bryggor i Nacka Lännerstasundet (2024-05-30), WSP
- Rapport Åtgärdsval – Skärgårdsfartyg TN 2025–0433 (2025-04-16), Trafikförvaltningen
- Sjötrafikutredning del 2-Den framtida utvecklingen av det regionala tonnaget för utveckling av kollektivtrafik på vatten i Stockholms län TN 2021–0984 (2024-09-10), Trafikförvaltningen
- Rapport Åtgärdsval – Elektrifiering sjötrafik TN 2024–0328 (2025-03-28), Trafikförvaltningen

- Slutrapport - Pilotprojekt med elektrisk bärplansbåt i kollektivtrafik TRV 2020/50879 (2026-01-30), Trafikverket
- Information och slutsatser avseende genomfört test av elektrisk bärplansbåt TN 2021-0315 (2026-02-26), Trafikförvaltningen
- Riktlinjer Trafikbryggor- RiBrygga- TN-S-2409216 (2023-06-26), Trafikförvaltningen
- Nära Nacka- där stadens puls möter naturens lugn- Översiktsplan 2050 (2025-11-04), Nacka kommun
- Årsrapport Upplevd kvalitet SL och Waxholmsbolaget 2025, Region Stockholm

Tillgänglighet till vatten

- Föreningsdialoger (PBK, ÖP, NVP, GB)
- Grön- och blåstrukturprogram (2025-12-15), Nacka kommun
- Naturvårdsplan (2025-06-17), Nacka kommun
- Nätverk för fiskeföreningar
- Ansökningar om markupplåtelse
- Medborgarförslag
- Förvaltningsplaner för allmänna anläggningar

Förutsättningar för utveckling

- Översiktsplan 2050 (2025-11-04), Nacka kommun
- Kulturmiljölagen, fornfynd
- ESKO, Ekologiskt särskilt känsliga områden
- MIFO, Metodik för Inventering av Förorenade Områden
- Planhandlingar, Nacka kommun
- Miljöbalken, strandskydd och vattenverksamhet
- Plan- och bygglagen

MEDVERKANDE NACKA KOMMUN

Projektgrupp

Magdalena Erics, trafikplanerare, trafikenheten
Rebecca Lord, markingenjör, fastighetsenheten
Stella Malmberg, friluftstrateg, natur- och stadsmiljöenheten
Elin Ösby, projektledare, natur- och stadsmiljöenheten

Styrgrupp

Poa Hellqvist, trafik- och fastighetsdirektör
Anders Börjesson, biträdande näringslivsdirektör
Marlene Sjönnby, enhetschef, natur- och stadsmiljöenheten
Renée Klarberg, enhetschef, trafikenheten
Erik Wiberg, gruppchef, fastighetsenheten

Referensgrupp

Natur- och stadsmiljöenheten: Sofia Åkerman, Tove Jägerhök
Enheten offentlig utemiljö: Johan Ramstedt, Sandra Ermalm
Planenheten: Johannes Kruusi, Torkel Lindgren, Maria Kjell Andrén
Enheten för strategisk stadsutveckling: Elin Henriksson
Bygglovsenheten: Adrian Lillgård
Miljötillsynsenheten: Anna Davidsson, Tore Liljeqvist
Enheten för strategisk klimat- och miljöarbete: Anna Dominkovic,
Alice Ahoniemi
Näringslivsstaben: Elin Fransson

Politisk referensgrupp

Peter Zethraeus (M)
Helena Håkansson (L)

Grafisk form

Ateljén, kommunikationsenheten

Kartor, bilder och illustrationer

Nacka kommun

Plan för båt- och kustliv är antagen i natur- och trafiknämnden
25 augusti 2026 Dnr: NTN-2026-00204

